

Askøy

dekartografický román
Lukáš Henzl / 2003

1. Město: Sen o těsném úniku

Žiji ve městě. Pohybují se pravidelně, síť ulic je rovnoměrně rozprostřena, trasy se kříží, držím se bodů předem daných, zanesených v mapě.

Není tu nutně všechno šedé a bezútěšné, jak se obvykle o městech tvrdí. V mapě je zakreslena spousta zajímavých míst, byla tu historie, parky jsou zelené, vodní kanály zakreslené modře, přestože jsou také zelené. Mapou se rozprostírá síť hlavních a vedlejších tříd, červené linie dálnic a nájezdů, tmavé linky železnice. Nádraží, značená hnědě, jsou, jak jsem jednou četl: místa, kde se skrývají příležitosti. Bloky domů mají svou barvu podle své důležitosti. Bydlím v nevýrazné žluté, ale docházím do budovy, značené tmavě šedozelenou barvou, jakou jsou značeny administrativní budovy. Spousta cedulí před velkými dveřmi a usměvavý vrátný, který už mě ani nekontroluje. Kdybych se jednou rozhodl vynést ven nějaký velmi důležitý a tajný dokument, vrátný by se dál usmíval a prohodil třeba: Tak kampak na víkend, pane inženýre, zase někam z města ven? Já bych byl nervózní, ale odvětil bych mu třeba, že pojedu navštívit známé a nejdůležitější a nejtajnější dokument by do sebe v té chvíli vstřebal několik kapek potu, skryt pod košilí (přeci jen se mi občas vrátný podívá do tašky, když na něj zeshora jednou za čas dupnou).

Pracuji v kartografickém úřadě. Proto si tak libuji v obrazech, které poskytují mapy. Mapa dříve odrážela teritorium, nyní teritorium vytváří. Vytvářím své okolí, mám na to dlouholetou praxi. Současné okolí je pravidelné a přestože i můj slušný plat, který odpovídá mému postavení, je také pravidelný, žiji vcelku nepravidelně. Ostatně jako většina lidí, totiž někdy více, někdy méně.

Jedno místo je výškovou budovou, 75. patrem, oddělením zpracování dat – družicových snímků, veškeré práce s geografickými a kartografickými podklady, vojenské mapy, válečné zpravodajství, víc se kolikrát už nezajímám, stačí mi šedozelená barva budovy.

Jedna situace je práce, mnoho lidí, vyhodnocování oněch podkladů. Kartografie je důležitá pro další strategii, bez ní se člověk nehne. Ve skladu je hodně map starých a na stole jsou nové, vytvářející se, většinou až příliš tajné. Vše je inventarizováno, ale jak to bývá na úřadech – v nutnosti se dotyčný dokument najednou nemůže najít a objeví se až za měsíc, když se stěhují regály.

Druhá místa jsou detailně zmapována, ale vždy stačí drobná čárka a v krajině se objeví obrovská brázda zejíící tmnou hlínou.

Druhé situace vznikají až na oněch místech a do poslední chvíle, co jsou naplánované, se může cokoli změnit a výsledná situace se svému plánovanému obrazu nepodobá. Kolikrát původní obraz třeba i zcela převrací. Věci dopadají jinak a člověk si užije svých pár minut pocitu obrazoborectví.

Milý příběh bývá odpočinkem na místě, kde se cítíte dobře. Sic je tu pravděpodobnost, že se zabředne do nedůležitých popisů, ale vykreslování nové mapy-obrazu se tak alespoň náležitě vyžívá. Obraz se líbí sám sobě, kreslič může zívat nudou.

Často na mě jde v práci rozespálost, vhodné by bylo nějaké čtení ke kávě, pouze v situaci, kdy máte čas vymezen k zaslouženému odpočinku. Odpočívajte za každou cenu nebo třeba nikdy nepracujte.

Nad hlavou se mi komihá tušení naprosté rezignace a latentní revoluce někde v koutě skomírá.

Bavím se s kolegy, dáváme dohromady mapy, k nimž zní doprovodný text kolikrát už dost pochybeně. Nad strategickou mapou mě už kolikrát napadlo: Jdete nakupovat do obchodu a přitom už zítra by se mohlo rabovat. Prodlužování takového stavu je možná horší, než kdyby se něco opravdu stalo. Ale zatím se neděje nic, asi se ani nic dít nebude.

V tuhle dobu, mám-li to říct takhle bez vytáček, si člověk nemůže vybrat, kde by se mu mohlo líbit. Všude a nikde, rozmazlenost. Ještě nevím, jak dlouho zůstanu tady, kde momentálně jsem. Všechno je uzpůsobeno pohybu a mám přístup k nejnovějším mapám. Můžu se stát i jejich vlastníkem, ale toho bych se asi nikdy nedopustil, strachem bych se asi po vrátného dotazu na víkend skácel k zemi a všechny dokumenty by mi před tváří ostatních vypadly zpod košile, zřejmě trochu pokroucené.

Nad mapami mám také někdy tušení signálu. Vyrazit vpřed. Zůstat dole ve sklepech. Je možné se mnoho dozvědět z informací, které zpracovávají stroje. Ve výškové budově, jak jinak.

V případě signálu – 1) našel bych si někde svůj kout a čekal, co bude.
2) vyrazil bych vpřed hlava nehlava
3) tvrdě bych usnul

Zatím je ve městě šero.

Ale to se změní.

Během několika okamžiků, nebo hodin nebo dnů.

První setkání / ozřejmeno

Především v baru jsem potkal doktora. Svěřil jsem se mu (po třech panáčích ginu) se svými úvahami (výkon – otevření mluvidel). Řekl, že je to běžná reakce, že to má dnes každý druhý a jemu do ordinace chodí lidi fňukat a kňučet se starostmi, pro které je všeobecná příprava na nějaké dění (např.: válečné) jenom zástěrkou. Zmínění, měnic se po překročení prahu ordinace v pacienty, se bojí o sebe, jako se bojí malé děcko, že mu kamarádi ukradnou vojáčka, se kterým dobývá svět výhradně ono samo. Ano, takže je to normální stav:

"Nic se nemá přehánět, při Vaší práci je to těžké, ale zkuste na to nemyslet. Povznést se nad to, i když situace není růžová..."

(Podotýkám, že pracuji ve vojenském kartografickém úřadu a že mám rád jednu značku ginu, se žlutočervenou etiketou, nápoj, který bude později trochu ozřejmen. Jediná konkrétní zmínka o doktorově praxi. Zaručeně smyšlená. Doktor vlastní vše kromě ordinace.)

Sen / ozřejmen

Co rozhodně v 75. patře nikdy nezanesu do map, které leží na velikých stolech a kolem nich se motá hromada lidí, to budou asi mé občasně sny. Sny sice nejsou moc zřejmé, ale kolikrát mám chuť do velké mapy zakreslit malou čárku a ji vyznačit, kde se zřejmě odehrála ona neuvěřitelná situace, jaká mi v noci proběhla před očima. Třeba takový sen o neznámém, v obličejí povědomém muži. Jenže taková čárka do tak důležité mapy: To by byla jízva v neznámé krajině a hlavně tak i tak zločin.

A, ano, ten chlapík v noci: Neustále vytvářel vlastní vize a horečnatě jim propadal. Nebylo poznat, kde je v jeho případě realita a kde blouznivost. Stával se stále více šileným a nebylo možné proniknout do jeho vidin. Tvarovaly se jak bubliny, jak lávové vyvěliny, které se protrhnou z obrazu, který máte před očima. A byla tam žena, kterou on zřejmě miloval, ale nebylo možné mluvit o jakékoli možnosti souznění. Žena se snažila promlouvat k zbytku zdravého rozumu, který snad muži zbyl. Ale nebylo nikdy jasné, kdy je možné mluvit k tomu muži a kdy vaše řeč splyne s jeho vizemi. Zoufalá situace. Aby se žena zachránila, byla s jiným mužem. Zbytek mužova rozumu tak ovládla žárlivost a byl ztracen.

Pak jsem se trochu probral, byl to takový echt tmavý sen, ale v příjemném polospánku mě uklidňovala myšlenka: Vždyť ona se k němu zas za čas vrátí a on uzná své představy za blouznivé. Druhý muž, kterým se žena chrání jako štítem před mocným vlivem onoho prvního, tento muž v pozadí je cizí muž a žena k němu nemá žádný vztah. První a jediný muž té ženy pak už nebude kolem sebe mlátit kladivem. Snad jen jednou, naposled. A také mě pobavila věta jak vystřižená z nedělního odpoledne: Všichni se tam v klidu sejdeme, zatím se tam dá dostat, most stojí na svém místě, místo je otevřené. Ale to se změní. Během několika okamžiků, nebo hodin nebo dnů.

Pravidelný pohyb / osnova těsného úniku:

Rozložil jsem se na křesle na balkóně svého bytu a pozoroval jsem to hemžení dole. Město bylo organizovanou spleť, ze které byla vyloučena náhoda. To moře betonu mi připomnělo, skutečné moře. Přišlo mi to povědomé.

Jsou dnes dvě možnosti, co se může stát, když uvedete vchod svou drobnou anarchii - buď se ve všeobecném zmatku, napětí a psychotických erupcích ztratí, nebo je pronásledována až do posledního dechu. To druhé má patos jak krám, takže něco mezi.

Utekł bych, řekl jsem si a zvažoval, jaký dopad by to v mé situaci mělo: Pohybují se v pravidelném pohybu z kanceláře domů a do jednoho, dvou barů, kde vysedávám, abych zabil nudu. V práci, kde se pohybují ve zmatené skupině hlasatelek, informátorů a nejmodernějších beden, se odehrávají neuvěřitelné věci, informace ceny života, destrukce soukromí, machinace, předválečné dezinformace, navzájem se matoucí prohlášení. Začíná se mi to hnusit. V téhle pravidelné síti ulic se pohybují v pravidelném čtyřúhelníku. Je neuvěřitelné, jak je možné žít takový život.

Seděl jsem a pil levný třtinový rum, z kterého mě zřejmě bude bolet hlava. Protože tu jednu značku ginu jsem nesehnal. Je drahý. Osnoval jsem plán útěku, kterému jsem sám nevěřil. Uspořádal jsem si seznam věcí, co bych si vzal, abych nakonec došel k tomu, že z

těch krámů nepotřebuju nic. Osnoval jsem, kam bych jel a jak. A s kým. Seznámit se třeba s nějakou mladou ženou, přestože po prvním setkání člověk zapomene její jméno. Brzo přijde do práce několik nových překladatelek, protože bez nich už není možné dávat dohromady plány tak vzdálených míst. Budou nosit faxy a kazety do kanceláře a s nimi tam bude možné na chvíli ucítit i to které vzdálené místo, zemi, která se ale na mapě pomalu mění, mizí, tak jak se skupina dohodne podle nejnovějších informací.

Naplánoval jsem seznámení, útěk, jiný život na jiném místě...

A pak po tom hnusném třtinovém rumu usnul na balkóně...

Přijímací sál / 75. patro

Venku bylo vedro a v práci jsem zůstal v sále pro přijímání návštěv. Byl to velký sál, který byl v rohu výškové budovy v 75. patře a velká skla všude kolem vytvářela dojem, že se člověk vznáší. Nebylo na co myslet. Bolela mě trochu hlava. Jen jsem se držel té myšlenky na "útěk", ale byla to najednou stará myšlenka a nešlo s ní hnout. Všechno bylo pomalé. Chtěl jsem jen, aby nikdo nezjistil, že nejsem ve své kanceláři, aby sem nikdo nevstoupil. Ticho. Kousek odtud se vyhodnocovaly informace, o kterých jsem nechtěl nic vědět. Snažil jsem se vidět se jinak, z jiného úhlu. Jakoby trochu "nad" sebou. Viděl jsem svůj prázdný pokoj doma ve čtvrti, která je v mapě vykreslena žlutě tak jako většina ploch mimo centrum. Všechno bylo líné a jakoby se rozplývalo. Útěk, jak jsem ho zamýšlel, se jevil absurdní. Spíše jsem si představoval další dny dál, v tomhle obrovském vystrašeném městě, s touhle prací a těmi večery. Pomalu to ustoupí a zmizí. Dostanu plat, koupím si alkohol na doma abych zabil čas. Žánrový výjev.

Ten den jsem se důkladně zašil v tom přijímacím sále aniž by to kdokoli zjistil.

Bar / zřejmost

Na pátou jsem se vytratil. Sedl jsem si do jednoho baru v kterém skoro nikdo nebyl, dal si kafe a snažil se zachytit aspoň nějakou myšlenku. Nic. Otevřely se dveře baru a vešla nějaká žena. Poznal jsem jí - byla to jedna z oněch nových překladatelek, které dnes přijeli. Ráno jsme byli představeni, ale zapomněl jsem její jméno. Přes den jsem nevyšel z kanceláře a po výsledcích se ukryl v přijímacím sále.

Vešla do baru a rozhlédla se. Prostě jsem jen tak pohnul bezděky rukou, jako že jsem tu, i když jsem za nic neměl náladu se s někým bavit. Jak jinak. Konverzovat. Přisedla si a řekla svým zvláštním akcentem:

- Dobrý den, nebudu Vás rušit ?

NIKDY NEPROZRAJUJTE SVÉ JMÉNO !

- Nikoli... posad'te se prosím.

Ticho.

Pak mě napadlo, co se tak obvykle říkává a navíc byla celá situace už někde předkreslená, tak jsem po chvílce dodal:

- Nedáte si něco k pití? Co ráda pijete?

Než stačila něco říct, zavolal jsem barmanku:

- Dvakrát gin, prosím.

Nebude-li ho pít,dám si je sám. Ale zřejmě neodmítne: Je první den v cizí zemi a musí se s někým seznámit. Všechno nechala za sebou. Důvod si přitůknout a o něčem hovořit.

Ives / ozřejměna

Ives, jmenovala se Ives, což bylo podivné, protože jsem myslel, že je to mužské jméno.

Ives byly cizinka, narodila se v Norsku, což mě překvapilo, protože nevypadala moc jako severský typ. Měla světle hnědé vlasy, v obličeji drobnější, zdála se rysy tváře přísná, ale bylo to jen zdání, ráda se smála, rozehrála tak koutky úst, které jí, když se na delší dobu odmlčela, najednou poklesly do pro mě nesrozumitelného výrazu posmutnělosti. Její otevřené tmavě hnědé oči zářili, když mohla s někým hovořit a proto jsem se snažil hovořit, byla mi sympatická. Část večera jsem přehrával.

- Když mi bylo osmnáct, odjeli jsme s rodiči z malé vesnice do Bergenu, velikého města na západním pobřeží, obklopeného mnoha ostrovy...

V její řeči byl jasný hluboký akcent. Vyprávěla o Norsku a já se zasníval, co to může být za zemi, jaké je tam moře a tak. Poslouchal jsem její vyprávění a pak zase v hovoru umlkal. Vkradla se rozladěnost. Ives vyprávěla o přijímacím řízení na školu, kterou nakonec ani nedokončila. Mluvila o životě ve velkém městě jako zcela jiném, než na malém městečku na ostrově, chladném, severském, strohém. Já ale už chytal každé druhé slovo a hroužil se zas do nálady. Nedokázal jsem to ovládnout:

- Co je povzbudivé, to je utopické? Co podle tebe není utopie? říkal jsem si. Ives se odmlčela. Opět jí poklesly koutky úst. Shledával jsem v tomto gestu postupem večera právě to, co z ní činilo seveřanku. Jenže jsem pil a nesoustředil se, moje myšlenky těkaly k větám, které stály dnes černé na bílém v nových výsledcích. Nechtěl jsem se právě o tomto bavit, ale upínal jsem se na ten list papíru, který jsem nechápal a který nechápali ani mí spolupracovníci. Někde uvnitř mých zabeđených uší se zase ozval slabý signál. Tentokrát ale sílil a zdál se mi neodbytný. Přestože jsem nezcičil tyto dokumenty, protože bych se s nimi před vrátným skácel k zemi, jak by mě tížili, tak se mi ten text vryl do paměti, do léta cvičené, kartografické paměti a pak jsem se obratně vymluvil a vyhnul odpoledním pohovorům, které měly pouze za účel člověka zmást a přinutit jeho (posléze necvičenou, nekartografickou) paměť, aby tyto přísně tajné informace vypustila.

Raději bych se bavil o počasí, o Norsku, o Ivesiných příbuzných, o zvláštlostech severogermánského jazyka, o čemkoli. Ale věty z dokumentu mi svázaly jazyk. A přitom měly tolik, tolik společného s Ives.

Tak jsem se omluvil a šel na toaletu. Nemám to ve zvyku, není to taková zábava a člověk z toho může mít i nepříjemné pocity, ale: civěl jsem tam na sebe dlouho do zrcadla. No, usmál jsem se, uklidnil, vrátil se a posadil se.

Den po událostech (pokud by proběhl)

Vzpomínám si asi na tohle: Nálada vzpomínky na statek a jeho obyvatele, okolí statku – toto někde četl. Bylo to vzdálené textu, který jsem měl v paměti uschován, jako by tam byl nasvícen a jeho latentní obraz se mi před očima vyvolával. Nevybavuji si, zda jsem se té noci vrátil zpátky domů... žlutá plocha zástavby dále od centra ztrácela své pevné kontury, přestávala být uzavřena v liniích silnic a železnice. Není datum ani číslo ulice. Byla situace, která bezpochyby proběhla, ale je zkrátka nezařaditelná. Okamžiky té situace hledají své souřadnice, ale přestože vím přesně, v které ulici a čtvrti byl onen bar, kde byla ona noc připoutána ještě ke konkrétním číslům, tak právě místopisné určení jako první se zbavilo své závislosti na výpočtech, žádné katastrální mapy, žádné turistické mapy centra a okolí, žádné mapy většího měřítka, na které už si člověk musí vzít pravítko s mnoha znaky, žádná jižní délka, severní šířka. Severní šířkou mohla být pouze linie Ivesiných smutných rtů. Tato linie, zanesená do mapy by mi snad ukázala nějaké přesnější teritorium. Nevím, jestli by byla hlubokou brázdou v krajině ani nevím, jestli by to byl zločin.

Jak dál se bavil s Ives za událostí, kdy se vše začalo přetvářet? Když jsem viděl rozplývající se plán města, když jsem už nedokázal odhadnout barvy, jaké náležely smluveným topografickým značkám. Zda jsem ji poslouchal? Zda mi bylo líto, že jsem ji poslouchal méně a ústa téměř neotevřel, zatímco její se po odmlčení měnila křivkou, která odkazovala na mne zatím nejasné plány. Jistě by si ráda s někým popovídala. Její koutky byly však svěšené dolů, pozoroval jsem bedlivě toto její gesto, její ústa. Včera ?

Nejsem alkoholik. V žádném případě. Vypil jsem pět panáků ginu, jedno pivo a vodu (neperlivou). Nebylo mi zle, nikoli. Chudák Ives seděla, občas něco poznamenala, já seděl otočený k oknu a pozoroval ruch na ulici. Chodce na ulici: další vzpomínka na další text, který se snažil odvést pozornost od textu základního, jaký se mi vryl pod oční víčka. Příliš mnoho textů. Převládá však obraz (jednou za čas obrazy převládají): drobný plánek, připojený k textu posledního prohlášení. Měnlivé barvy, nejasný tvar. Nějaký ostrov. Nevybavuji si zbytek.

S největší pravděpodobností jsem tvrdě usnul, není možná jinak !

Důsledek zmíněného alkoholu (ginu zmíněné značky) byl také bezpochyby v tom, že mi umožnil tak tvrdý spánek ! Sen je neměřitelný tak i tak, ale stane-li se pásmem obrazů, které k sobě čítají ne zcela pochopitelný text a drobný plánek neznámého ostrova, pak se nejedná o nejasnou vzpomínku, kterou by člověk rád spodobnil třeba jen drobnou čárkou v mapě, ale naopak vyvolává zcela novou, latentní mapu, která je plně v moci těchto obrazů.

Tvrdě jsem usnul, ano.

V termínech snu můžeme popsat něco jako "sen o těsném úniku" např. takto:

Hlavní postava vyvázne na poslední chvíli, jako pointou nějakého filmu, osudovým okamžikem mýtu. Většinou se vše schyluje ke konci, ale postava se zachrání. Téměř zázrakem. Velikou nepravděpodobností.

A já usnul !

Proběhlo to beze mne.

Probíhá to se mnou.

Co s určitostí zaznělo (snová vzpomínka, jako poslední):

SIGNÁL

2. Askøy

Šplouchání vln. Ležím na mořské pláži.

Ležím a poslouchám ten jeden veliký monotónní zvuk. Nehýbu se a hlavně se snažím jenom tak zůstat a nečinit žádná gesta, v žádném případě například vstát a oprášit se.

Válka někde probíhá. Jen to prostě není válka, to je třeba ujasnit. Text nebyl strategickým útokem a výčtem cílů, na které bude zaměřeno. Připojený obraz nebyl plánem s vyznačenými přesuny sil. Ten text byl návodem, jak se zachovat, obraz obrazem místa, kde je možno se uchýlit do ústraní, než se situace ozřejmí.

Neuvažuji, kde jsem, pouze zachytávám zvuky. Kromě moře ještě zdálky pomalé baňání malého parníku.

Loď s proviantem, konečně!

Přesto se nehýbu, je to zatím zbytečné, zřejmě bych nesnesl pohled na jakékoli místo, přestože si ho umím představit.

Hlas, mužný baryton. Poslouchám, co vypráví. Je to zřejmě kormidelník parníku s proviantem. Slyším, jak oznamuje, jak mu jeho syn naposled volal z Paříže:

- Rue de la Seine už neexistuje.

Syn mu nevolal, kormidelník bezpochyby trpí samomluvou.

Pravděpodobný scénář je mi jasný: Upadl jsem do snu o těsném úniku. Prolíná se se snem o severu. Cizí názvy, které si pamatuji z textu, se začnou zřejmě i brzo zjevovat jako obrazy. Nakonec vstanu a uvidím, jak vypadá místo, kde jsem se ocitl.

Už žádné čtení, protože žádný odpočinek.

Kartografie – mapa je základ:

Askøy: malý ostrov v Norsku. Vybíhá severozápadně od města Bergen do Norského moře. Je velmi členitý, na jeho severním konci je malý ostrov Herdla, spojen s ostrovem Askøy mostem. Askøy končí městem Skansen. Pravděpodobně pozůstatky nejstaršího severského osídlení. Na Herdle je na místě původního kostela kostel zděný, v jednoduchém, severském stylu. Taktéž i domy na Herdle mají typický strohý norský styl. Herdla má ojedinělé geografické umístění, jako ostrov je jedním z vyčnívajících souší klesajícího skandinávského pohoří. Patří mezi poslední obyvatelné plochy, které po několika desítkách kilometrů již zcela mizí v širokém oceánu. Askøy je velkým ostrovem, čítajícím, mnohá města, Herdla je poslední díl ostrova, přírodní rezervací tažných ptáků, vojenskou leteckou základnou za II. světové války.

Města, která náleží Askøy – Berland, u něhož je hluboký záliv do nitra ostrova, drobné ostrůvky, viditelné z pobřeží. Borovice a jasan, které daly ostrovu název (v norštině ask – jasan). Hlavní silnice, protínající ostrov, vede ke Kleppestø. Zde je velký klenutý oblouk mostu, který směřuje na pevninu. V zátocce se tu do kopců rozprostírá Bergen, významné norské město, západním směrem asi 300 km od Osla. Sousední velké ostrovy Meland, Hjelme a Sæbø jsou za jasného počasí viditelné na obzoru. Askøy je obtékán Herdlefjordem.

Takto zní původní popis Askøy. Jenže kde jsou ty staré mapy?

Jsem tu, na Askøy, protože jsem prostě onu noc, co byl s Ives v baru, náhle upadl do hlubokého spánku. Sen o těsném úniku se realizoval.

Takový by mohl být jeden obraz situace. Připomínal klasický, žánrový výjev, tradiční obraz, jaký si je možno doma pověsit na zeď a poklidně se na něho dívat, nejsa zasažen jeho přímým vlivem, nejsa obrácen do jeho vnitřní strany.

Proto mě nějaké vysvětlení o „těsném úniku“ nemohlo uspokojit. Mohl jsem ho pokládat za jednu z dezinformací, jaké jistě byly také záměrně umístěny v textu, jaký jsem měl tu možnost shlédnout. Ano, tento zůstal v paměti, ale opět se někam ztratil, zase se stal latentním či snad – což by bylo horší – zcela přeexponovaným, nenávratně ztraceným. Pokud nebudu uchovávat v paměti text a obraz místa, situace nebude dvakrát růžová, tím jsem si jist.

Začnu snad věřit dalšímu možnému vysvětlení, další dezinformaci, jakou byl můj sen o severu? Nikdy se mi takový nezdál, byl opět jen obrazem. K něčemu bych se upnout měl, je totiž pravděpodobné, že se mi na tomto místě nedostane ani odpočinku, ani kávy a ani možnosti si s někým pohovořit. Zatím.

Sever / negeograficky - chlad

Všude kolem sever. Nic moc se nehýbe. Občas zazní lodní siréna. Co chvíli čekám vpád nějaké party z Valhally. Jde to tu cítit na každém kroku. Sic by mělo být jaro, tak tady naprostý podzim. Nedívím se ničemu, nedívím se těm Ivesiným širokým očím a sklopeným koutkům úst, protože jiné tu člověk mít nemůže. Absolutní pusto. Severní výběžek ostrova Askøy (ono přeřáté ø, které Norové vyslovují naprosto neuvěřitelně, všechno to spadá někde do mumláni). Kleppestø a ten obrovský most, který dělí pevninu a moře jsou daleko.

Moře tady je studené, chladné a šeptá:

TADY JSI V BEZPEČÍ, NEBOJ SE...

Cítím jeho výsměch:

JSI TU V BEZPEČÍ PROTOŽE JSI TU ÚPLNĚ ZTRACENÝ...

Sedím v nějakém dřevěném srubu a čekám, až se přizene bouře. Jdu na pláž a dívám se do vln. Moře je ale studené a ležení na pláži není žádné povalování se jak na dovolené, ale fyzický a hlavně duševní výkon. Není to žádný med. Skutečnost tohoto severního světa se začíná pomalu odklánět od představy, od obrazu, na jaký jsem se mohl upnout. Když vyleze slunce, chytám jeho paprsky jak zblázněný, běhám kolem srubu, ukláním se, něco vyfíkiju...

Dnes (musím označovat dny, přestože čas plyne a není jasné, jestli je jasná polární noc či tmavé dopoledne) přijela zas loď s proviantem. Odvážil jsem se promluvit. Zatím se

nebude jednat o žádný rozhovor, pouze vypustím z úst několik slov, ale dobře i tak, i když zřejmě situace rozhovoru bude ihned nenávratně smazána či ztracena. Ale prostě jsem si řekl, že si u kormidelníka (jmenoval se Asgerd) objednáám nějaké krátké doutníky a něco na pití - francouzské víno, vermut, vodku ale hlavně tak tři flašky ginu. Měl bych mít nějaké předpoklady, které si můžu zkusit ověřit. Jedním z nich například je, že v Norsku je s obstaráním alkoholu potíž.

Čerstvé zprávy z Evropy (opět další pokus o určení, který je mi zcela bez problému opětvován) mi zprostředkovává doktor, doprovázející občas kormidelníka. Jeho přednes je děsivý i směšný zároveň. Pro pití a doutníky mám připraveny své poslední peníze. Objednávám si a pak ti dva zase míří někam do té své Vallhally.

Všechno je matné, jakoby v mlze, stejně jako na protějších ostrovech, které by měly být viditelné z Askøy. Dnes, ano – dnes, nevidím nic. Jak se tohle mohlo stát ?

Útěšná myšlenka: Ives je původem z Norska. Mohla by tu někde být ! Třeba se vrátila zpět, třeba je u příbuzných v Oslu.

Človče prober se, vždyť svět je tak obrovský!

Všechno je zaneseno v mapách!

Klasická kartografie byla zcela zrušena!

Mám "nejnovější zprávy", jak jsem si oblíbil titulovat občasné informace kormidelníka a doktora: Tu noc se signálem se rozdělily hlavní síly a dnes už se bojuje naplno. Ne – „bojuje“ ani „naplno“ nejsou ta správná slova. Spíš - nebojuje se vůbec. Věci se pouze nějak přetvářejí.

Podle jedné zprávy, kterou hulákal doktor z člunu, rozuměl-li jsem dobře, tak byla zničena Paříž. Ne, zničena není to pravé slovo, spíše:

NIKDY NEBYLA ŽÁDNÁ PAŘÍŽ

Ano, to je starší a přesnější formulace, tu si pamatuji dobře.

Přesto mají ty zprávy napůl strašný, napůl útěšný tón. Doktor se jednou (zvykl jsem si i používat tyto výrazy – jednou, dříve, před tím, později apod. Formulace bezúčelné, ale přeci jen s určitým ochranným účinkem), tedy: Doktor se jednou povíklával na tom malém bafajícím parniku, když mi přivázel lahve a doutníky. Bafal taky doutník a přitom se smál:

- Starý svět, příteli, starý svět !

Dal jsem mu zbylé bankovky (gin mé značky je drahý). Zase se smál. Otevřel jednu krabičku s doutníky, které mi dovezl, vzal ode mne bankovky, zapálil je na jednom konci sirkou, pobídl mě, ať si od hořících bankovek připálím doutník.

Zbláznil se, řekl jsem si.

Jinak ta situace vypadala normálně, akorát já byl celý smutný.

Čas na Askøy se hrozně vlekl.

Doprava je již přerušena

Dezinformace:

Na Askøy teď začíná léto.

Na Askøy máme teď nové členy basketbalového družstva.

Na Askøy máme počasí zatažené, neproklouzne teď přes den moc slunce zpod mraku.

Kormidelníka dnes nedoprovázel doktor, ale po nedávné návštěvě v Mundheimu, odkud (prý) obtýden vyplouvají, mu doktor sděloval poslední „nové zprávy“: Doprava je již přerušena, pravidelné vlaky z Osla do Kinsarviku a trajekty k Trengereidu už značně vynechávají. Po události (události ?) s Paříží přicházejí změny do dopravy. Zapomeňme na ni. Doprava jsou tepny, z nichž teď uchází síly... Nikdo neví, co dalšího se změní...

Ives, Ives, kde jsi? V kterém vlaku nebo na kterém trajektu, který nemá přístaviště, cíl, v které této tepně jsi uvízla ty? Bloumáte v lodi uvěznění hlubokými vodami Hardangerfjordu? Jste ztraceni stejně jako já, tady, na samém konci ostrova Askøy? V noci vám, na palubě trajektu bloudícím fjordem, stejně jako mě, na Askøy šeptá moře:

TADY JSTE V BEZPEČÍ...

... PROTOŽE TADY JSTE ZTRACENÍ...?

Dlouhé hodiny. Moře a strašné nevlídno. Co jsem zas provedl, co jsem to jen provedl ? Takhle tu trčím s tušením: není to místo, kde chci být.

Zároveň: Je to tu tak nevlídné, že se mi nechce s tím nic dělat. Z toho jen jediné – únava. Zalezu do srubu na pobřeží, takový malý dřevěný srub, a otevřu si jednu lahev. Pokud možno, praskání ohně. Zjistí'uju, že hledět do uhlíků je odpradávná utěšující. Špatné, když mi provlnou všechny sirky. Co platné, že mají tak pěknou krabičku. Obrázek s lodí. Vyjdu s lahví ven na pláž.

Jedno probuzení / předzvěst nekonaného ragnaröku

Na Askøy bylo dnes pěkné, slunečné ráno.

Už jsem se naučil mnoho ochranných slovních spojení, jejichž účinek je vskutku ztišující a taktéž i několik gest, které mě dokáží také celkem slušně ochránit. Učím se rychle a docela mi to jde. Umím vstát a oprášit se, celkem pravidelně přijíždí doktor a kormidelník, občas i dochází k náhodným rozhovorům. Jen plán, který byl v mé hlavě z dřívější doby (nesmím se do toho moc zaplést) je stále neostrý, nedokážu mnohé názvy přečíst, nedokážu odhadnout barvu a z toho tedy i topografické údaje. Text je zašumělý, jsou z něho jen fragmenty. Ale zatím, zatím, snad se zas stane zřejmějším.

Ovšem zpět ke slunečnému ránu. Mohu již prohlásit klidně i takovouto vcelku komplikovanou větu:

Usnul jsem totiž tu noc předtím na pláži. Asi dvacet minut chůze před srubem si už nepamatuji.

Je ráno, přivírám oči... je totiž: nádherný letní den na Askøy. Posadil jsem se a poslouchal, co šumí moře:

JSI V BEZPEČÍ...

Bylo to příjemné, že nehalasilo, nehrozilo, nevzdouvalo se, jen tiše předlo:

...V BEZPEČÍ...V BEZPE... BEZPEČÍ... BEZ... PE... ČÍ...ŠŠŠŠŠ... ŠŠŠŠ...

Včera jsem vypil jednu z lahví ginu, kterou mi doktor koupil... byl to výborný, lahodný nápoj, připomínal mi gin, který jsem pil s Ives (vzpomínám na etiketu a jsem si téměř jist). Po té láhvi, která pak na pláži levitovala jako bájná láhev se zprávou z moře, po té jsem došel až k samým branám Valhally. Vevnitř bylo slyšet hodování a zpěv.

- Vida, něco se slaví, brousí se meče...
- Co se bude dít ? ptám se náhodou kolemjdoucího vojáka.
- Půjde se brzo do nějaké bitvy, odvtil mi
- Kdo ji povede ?
- Přeci severští bohové a obři – vy nic nevíte? ...
- No vida..., řekl jsem si a usnul na pláži.

Tak tedy včera po setkání s vojákem z Valhally mi bylo jasné, že mytologické cesty se pomalu vkrádají i na taková poslední místa na zemi, jako je Askøy. Těžkne to, co se dá dělat, mají to tu v krvi.

Doprava byla přerušena, to je již jasné ...Kdo nestihl odjet, odletět, odplout do sedmého dne (určil jsem to časově zkusmo na jeden týden, ale nemělo to vůbec žádný ochranný účinek) po „události“ s Paříží (samozřejmě – a miliony dalších míst jakbysmet), ten už se na místo zamýšlené, plánované nedostal. Vytváří se takovýto obraz: Doprava stojí... Lodě bloudí po oceánech a mořích, letadla se vznášejí prostorem, auta dojelela a benzín už dochází... Za chvíli už zbude jen chůze, rychlá chůze, snaha dojít na místo zamýšlené, ale později bude jen obyčejná chuť jít, jedno kam, jak dlouho, prostě jen tak jít, zpomalovat, rozhlížet se, všimnout si věcí a tvarů kolem, zpomalit až k naprostému zastavení, ustrnutí... Pomalu přejíždět očima prostor kol sebe, protáhnout se, bádát v barvách a odstínech skal a kopců, tvarech přelétávání větru, tvarech útesů, které jdou vidět z ostrova...

Říkal jsem si: Chůze, ale přitom jsem věděl, že takový obraz je již zcela nesmysl. Přeci si nemohu myslet, že po těch událostech ještě někdo někde může dojít ? Co je na místech, kde dřív byla města ? Když neproběhla válka, a tím jsem si jist, že neproběhla, tak co je na místech, kde stávaly velké metropole ? Kde je červená síť dálnic, silnic a nájezdů, kde je černá linka železnice a nádraží, která skrývala příležitosti. Cožpak přes staré a drobné silnice visí již nyní větve odrostlých stromů a člověk se musí při chůzi prodírat listím, jelikož tu nikdy neprojížděla vozidla, která by větve obrušovala ? A koleje končí v půlce a pak jen hromady štěrku a rašící zeleň plevelu ? Co je toto za obrazy ? I takové mohou proběhnout ? Co je tedy na místech, kde byla dřív v mapách vyznačena doprava jako tepny, spojující jednotlivé orgány, města, pulsující pravidelným pohybem ? Neproběhla-li válka, pak tedy neexistují ruiny velkoměst, zničené tepny dopravy, zničené země. Jak mám chápat onu poznámku, která je mi zcela zřejmá z textu, který již v mé paměti přestárá: Že tyto místa nikdy neexistovala ? Musely existovat, vždyť jsem na mnohých z nich byl !

Pak jsem si ale uvědomil, že tato místa existovala podle starých map. A protože se nyní vytváří nové, od nuly, pak právě chůze jim mohla napomoci. Zatím jsem zůstával jen na pobřeží a občas zalezl do srubu. Bylo ale na čase vyrazit a porozhlédnout se po okolí! Ksaku, k čemu jsou mi ochranná gesta a kdovíjaká slovní spojení, která spojují po způsobu starých map, když zůstávám stále dlít na jednom místě ! A aby mi došlo toto, musel jsem tu strávit kdovíkolik dní ? Ochranná síla slovních spojení trochu povolila, tak jsem poznal, že to nebyly ani minuty, ani dny, ani měsíce, co jsem tu na pobřeží strávil. Situace se jen neustále překrývala. Nyní byl čas ji vystavět.

Vykořčil jsem a v mé paměti se odkrylo několik dalších názvů a opět se mihl tvar přiloženého plánu.

Nutně mytologická noc / dva muži z Askøy

Pominul jsem tedy ochranné gesto vstání a oprášení se i pominul skutečnost, jíž jsem stále důvěřoval, a tou byla možnost tvrdého spánku. Vešel jsem do srubu, sbalil několik věcí do plátěného batohu. Nechtěl jsem stále zůstat sám v té boudě, donekonečna udáván tónem předzvěsti, ale nečinný. Tak jsem vzal zbylé dvě lahve ginu, víno, vermut a vyrazil směrem po Askøy dolů, vlastně po Herdle k mostu na Skansen, jihozápadně dolů. Stmívalo se a když jsem přecházel most z Herdly na Askøy, byla už téměř tma. Moře bouřilo.

V první vsi, kam jsem dorazil (a byl to pravděpodobně Skansen), jsem přišel do krčmy, postavil lahve na stůl a křikl do přisedících:

- Otevřmě tyto lahve na počest blížící se bitvy: Na brzké vítězství, opětovné shledání...

Lahve byly načnuty a pronášely se připitky:

- Askøy vyšle své nejlepší muže, bude jich stačit jen pár, a ti se utkají v následujícím boji na život a na smrt...

Pilo se, zpívalo, hrála se hudba, úchvatná severská hudba, pěly se celou noc balady, prolévaly se další a další bečky piva, medoviny a hlavně pálenky, plakalo se i nadávalo, bylo to zkrátka úchvatné a byl jsem rád, že jsem sem došel, přinesl jen pár lahví (které pak spíš jen ochutnali, ale dál zůstali u svých piv, medoviny a skleniček kořalky...) a připojil se k tomuto nevidanému ději. Sebelépe naplánovaná situace by tak nedopadla, je opravdu čas zanechat postupů, které vycházely z nyní již nefunkčních, nepoužitelných map.

Pil jsem ten gin, který měl chuť ginu, jaký jsem pil tenkrát s Ives, bylo mi dobře, veselil se, vzpomínal i plánoval...

Připoměl jsem si, že i Ives se teď asi veselí. Třeba v nějakém baru na trajektu, uvízlém uprostřed Hardangerfjordu, cestou od Kinsarviku, cestou od Osla. Ano, i když vím, že nikdy asi žádné Oslo neexistovalo, stejně jako jiné a jiné názvy. Ale právě tyto názvy se opět použijí jistě i v nových mapách. Mohu je pouze zařadit jinam, přemístit je, vybudovat mezi nimi trasu, která by daným místům vyhovovala nejlépe.

Místo, kde je nyní Ives, je tvarováno jako loď, trajekt, uvízlý ve fjordu. Tam se asi otevírají všechny lahve z baru, který měl obsluhovat po dobu cesty, lidé otevírají své tajné

skryše, seveřané jsou ve svém živlu, protože pijí, pijí a zpívají po té dlouhé době, co jenom mlčeli a dívali se do vln svého moře...

A tak já v té jedné vsi kdovídkde na ostrůvku Herdla, spojeném s ostrovem Askøy, kdovídkde tady na severu, kdovídkde vůbec, tak i já zpíval svou lámanou norštinou jejich balady...

A někdy hluboko v noci či ránu, které bylo tak tmavé, jsem se zeptal jednoho z veselících se mužů:

- Kdo jsou podle vás nejlepší muži na Askøy ?

- Hvem? Kteří?

- No kteří to jsou chlapi, co by šli do boje? zeptal jsem se muže znova, tentokrát zřetelně vyslovoval, nejsa si jist správnou výslovností své norštiny (norštiny? kruci, co je to za jazyk, jakým mluvíš?)

- Ahá... no, tak – támhle ti dva ! a ukázal směrem do rohu, kde na mě zamávali kormidelník Asgerd a doktor. Nadšeně jsem k nim přiskočil, potřásl jim rukama a udiveně se ptal:

- Kde se tu doktore berete? Vy a pan Asgerd jste z Askøy ?

- Jsme i nejsme, jak se to vezme... dáte si s námi jistě skleničku !

Pili jsme na vítězství, na zdraví, na krásy Askøy, na krásy žen... Přitůkl jsem si pomyslně s Ives, která oslavovala na trajektu, skrytém hluboko v mlze fjordu, ale zářícím lampiony a světly, na trajektu, který šířil do mohutných skal, vnořených do fjordu tóny hudby, tóny kapely, která vznikla improvizovaně z několika hudebníků, kteří cestovali do Bergenu. Do Bergenu už asi nedorazí, tak jako všichni ostatní pasažéři trajektu nedorazí do svých původně zamýšlených míst...

A já si po přípitku s Ives uvědomil, že bych tak rád teď byl teď s ní a všechno jí řekl, mluvil a nechal mluvit jí, nenechal poklesnout její ústa do smutné křivky, která zčásti způsobila, že jsem tady. Soustředil bych se na ní, na její obličej a gesta, upadl bych snadno do pocitu zamilovanosti, učinil bych významné zásahy do vznikající mapy jen proto, abych ji měl blízko sebe a nemusel nyní snášet oddělení, způsobené nejasností toho, jak se bude situace dál vyvíjet, když nyní jsem rozhodnut tuto situaci zcela od základu znovu vybudovat. Mapa, podle níž bychom se měli oba opět setkat, by měla být pro nás zřejmější. Nemohu ale dodat: den ode dne zřejmější, poněvadž to opět spadá k ochranným slovním tvarům ...

Najednou mě napadlo:

- Doktore, za jak dlouho vyrazíte do boje ?

- Proč se ptáte ? pousmál se doktor.

- Šel bych vaším směrem a pokusil bych se dostat na jedno místo...

- Na jaké místo ? zase se tak záhadně optal doktor.

- Trajekt v Hardangerfjordu...

- Ale to není třeba, s Ives se setkáte.

- Jak to víte ?!! vyhrkl jsem. Jeho odpověď mě úplně vyvedla z míry. Nebo že by přece... ?

- Až všichni na trajektu dnes v noci a v tomto tmavém jitra usnou, tak se probudí na místech, kde původně chtěli být...

Byl jsem tak udivený, že jsem si s doktorem ještě jednou přitůkl a pak už si toho opravdu moc nepamatuju. Jen mám matně tušení, že jsem se ještě doktora ptal:

- A odkud že jste vlastně Vy a pan Asgerd, odkud jste připluli či přijeli či snad přiletěli vy dva, dnes, v tuhle noc, v tomhle tmavém jitra ?

- No, my dva...? zatvářil se hraně přemýšlivě doktor.

- Ano...?

- Z Valhally přece, jsme tu a budeme se bit za Askøy, je to náš oblíbený ostrov !

A pak už nevím nic a usnul na stole v té krčmě...

Ives/ písčité pláž

Probudil jsem se někde jinde. Moc jsem to tam nepoznával. Rozhlédl jsem se, byla to zase pláž, byla to snad i ta samá, odkud jsem tu noc předtím (předtím? už zas?) vyrazil, ale všechno vypadalo úplně jinak.

Ale hlavně jsem se otočil na záda a pak málem vykřikl. Lekl jsem se, protože vedle mě někdo ležel.

Byla to Ives.

Oba jsme se polekali, protože jsme se ocitli vedle sebe, ačkoli noc předtím každý usínal jinde. Ale z toho šoku a údivu se pak oba dali do urputného smíchu:

- Ives, to snad není možné...

Ives jenom zakulila očima: Jak se vede, pane ?... a zase se smála jak blázen.

- No kde se tady bereš ? popadal jsem dech...

- A kde se tady berete Vy ?

Musím říct, že jsme oba asi vypadali dost šileně v tom smyslu nejryzejším – ticho, dva lidé leží na pláži, pak se jeden otočí a zavadí o druhého a pak se oba rychle zvednou, smějí se a něco vykřikují, rozhazují rukama, zkrátka dělají dost hluku na to, že jsou široko daleko úplně sami. Nebo spíš právě proto.

Nejasnost / bud' a nebo

Jenže na Askøy se nic neděje.

A Ives?

To ráno, co jsme se spolu probudili na pláži, tak jsme se sice lekli, pak se smáli, ale pak byli z toho tak unavení, že se jen opřeli lokty do písku (ano, písek to byl, co bylo na pláži jiné!), chvíli si navzájem potvrzovali, že situace, v které jsme se ocitli je tak neuvěřitelná, že nám připadá jak ze snu a zmožení tím smíchem a potvrzováním lehli si zpět k chladivému písku a moři, které šeptalo, že sami nevěřili už zvukům... a každý z nás tužil jen jedno:

- Další noc po těch událostech a všechno je jiné, člověk by neměl spát, měl by být bdělý, každé zaspání posunuje situaci někam jinam...

A tak jsem se zase vzbudil na pláži. Na té kamenité. Sám. Sakra !

Bylo samozřejmě chladněji, snad k večeru, moře jen tak málo šplouchalo a já strávil asi další půlhodinu rozjímáním při upřeném pohledu do převalujících se, šedostí až nazelenalých mračen nebe.

Jediná úpěnlivá myšlenka byla:

Kde jsem?

Jsem na Askøy?

Jsem někde v Evropě, která už neexistuje?

Někde (skoro nedomyslet!) ve světě, který neexistuje (to je už příliš).

Jsem někde, kde se dá říkat „na svém místě“ (ve svém čase?).

Či kde se vůbec nedá říct – doma?

Jsem v nějakém bodě, který je měřitelný?

Místo, ke kterému mám vztah?

Nebo je to už někde úplně na okraji, nějaké poslední, naprosto nepřívětivé území, kde je snaha o jakékoliv povzbuzení předem prohraná ?

Co mě zavedlo sem?

Úprk před smyšlenou revolucí, která byla pouze ranním preludem v rozespalém bytí?

Kde je sál pro přijímání návštěv, někde vysoko v rohu veliké, prosklené budovy?

Kde je balkon, pod nímž vše probíhá v pravidelném a pravoúhlém pohybu?

Kde je chuť, jakou měly otevřené lahve ještě v nedávnou noc a tmavém jítro v té bájné vsi na vrcholu ostrova?

Jakým gestem bych měl tyto otázky doplnit?

Gesto "Kde" je krouživé.

Je v něm zaobalen pohyb.

Ležel jsem a díval se do těch mraků. Jestli tohle není konec?

Není!

Gesto jako návyk: Vstal jsem a oprášil jsem se. Pokolikáté? Věděl jsem, že když půjdou takové dny dál, nakonec zůstanu uprostřed jednoho zaspání na pláži a neprobudí mě nic ani nebudou mé smysly tak netečné k chladným kamenům a k tomu co šeptá moře. Šeptá totiž stále stejně, ale pokaždé se to větrem a uvnitř převrátí v jiná slova:

NEJSI...NEJSI...KDE...JSÍ...KDE..NEJSI...NEJSI...KDE.....ŠŠŠŠŠ...ŠŠŠŠ....

Co si z toho mám vzít?

Setkání s Ives bylo nebo nebylo? Sen? Vždyť pokud se pointou něco zdá víc jak, dejme tomu, třikrát, tak, nezlobte se, ale to už je trapné.

Uvažovat vážně. Východisko, ozřejmení situace:

Proč mě to jen nenapadlo. Doktor se v ono tmavé jítro usmíval, ale v jeho slovech byla i nezvratnost:

- Usneš-li opět tvrdým spánkem, probudíš se jinde... a usneš-li zas, opět se probudíš jinde. Budeš permanentně ospalý a zjistíš, že není místa, kde by sis přál skutečně být...

Takhle jsem si teď mohl jediná vysvětlovat situaci, v které se ocitl.

Chtěl jsem zjistit, jestli stále jsem na Askøy, na Herdle, spojeném mostem s Askøy, jestli se mi to nezdálo celé, jestli je tu ten bílý kostel, jehož základy byly prý ještě z doby prvního severského osídlení, jestli je tu poblíž ta vesnice, kde se setkal s doktorem a kormidelníkem Asgerdem... Proč tihle dva už nejezdí s proviantem? Co se stalo? Mám věřit tomu, že oni dva vyrazili do bitvy? Do jaké, cožpak oni byli obrovští vousáči, třímající meč? Cožpak oni se mohli přidat k vojsku, které branami Valhally vyrazilo do

boje, který mohl být jediná ragnarök, posledním dnem severské báje, utkáním sil, po nichž už pak nezbude nic?

Vida, to mě tedy nemine čekání na hukot koní a řev chlapů a všech těch severských potvor.

Nemůžou být už horší vyhlídky. Všechno je jedno.

Ale spíš ne, tomu nevěřím. Ještě donedávna jezdily vlaky a trajekty, jak by se tak rychle mohly změnit cesty pro široké vozy Valhallských náčelníků i s celou bandou, neustále pijící?

Mohly, protože zaspáváš, tak by mohla znít odpověď...

Činnost, pohyb:

Rozeběhl jsem se po pláži, aby mi nebyla zima, rozhazoval rukama jako za prvních dnů na Askøy, když se ještě objevilo slunce zpod mraku. Protahoval jsem své kosti a svaly, ztuhlé ležením, svlékl se a rozeběhl se do vln. Moře bylo opravdu studené a zase šeptalo:

POJĎ KE MNĚ, NEBOJ SE... ŠŠŠŠŠ... ŠŠŠ...

Nemusel jsem mu důvěřovat, ani jsem ho nemusel vůbec poslouchat. Spousta věcí už je ale jedno. Dám si pozor. Ponořil jsem se do vln a bylo to jak ledová sprcha. Celé tělo mi úplně ztuhlo a cítil jsem se jak omráčený. Ještě jsem kouskem vědomí stačil rozhodnout, že musím okamžitě ke břehu, jinak to nedopadne dobře. Nahmatal jsem dno a vyrazil ke břehu i přes vlny, které mě neustále nadnášely. Vylezl jsem po čtyřech z moře, prudkými pohyby se snažil ze sebe odstředit ten chlad. Oblékl se a hladil si dlaněmi ramena, poskakoval, snažil se zahřát. Byl jsem v bezpečné vzdálenosti od šplouchajících vln.

Jediná útěcha – odněkud z mraků vylezlo trochu slunce. Spíš se mi víc zdálo, že to málo světla dokáže aspoň trochu zahřát. Drkotat jsem zubama. Myslel jsem, že tohle už je úplný konec. Basta. Nebylo mi tu dobře a s tím se mám teď svalit na ty studené kameny? Není tu ani ten srub. Chodil jsem bezúčelně do kruhu, jen se hýbat.

Hrozná myšlenka: V okruhu sta a sta mil není živé duše. Hrozný vztek, nával. Zařval jsem do moře:

KDE JSTEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEE ????????????????????????????

Slyšeli jste někdy, že by moře vracelo ozvěnu?

Tak tam ji vracelo.

Svalil jsem se na zem, bral zběsile kameny a házel je do moře. Co to má být ? Už jsem se dočista zbláznil ?

Je úplně, úplně jedno, co se stane, ale tady nemůžu zůstat.

Ležel jsem a už jen bouchal pěsti do kamenů. Vyčerpání. Hrozná únava.

Sice jsem si uvědomoval víc než dobře, že bych neměl ležet, že bych měl vstát a procházet se, že bych neměl za žádnou cenu usnout, chci-li zjistit, co se děje, abych věděl, kde jsem a kde jsou ostatní, kde je Ives a kde je doktor a kormidelník, ale zároveň mi bylo jasné, že tady,

TADY

rozhodně nejsou a s tím obrovským přáním nebýt na tomhle místě jsem nenávratně upadal do další části snu o severu...

Finské balady / latentní ragnarök

V následujícím snu se mi neustále vracely tři melodie: Byly to finské balady:

Balada o takové zimě, že i peníze zamrzly v bance a jen v sobotu bylo jídlo.

Balada o posledním dni krásné ženy, kterou ten den někdo zastřelí:

-Tak vstávej do tohoto dne.

Melodie, stále stejná, pouze se zesilující směrem ke středu a od středu opět utichající. V intervalech jen jeden tón, nikdy ne úplné ticho. Hudby znalé ucho by zachytilo rozestupy tónů, které melodií cele utvářely.

Bezděčná myšlenka, opět: Finské? Vdyž Askøy, Askøy ...

Zapomeň na Askøy!

Protože Askøy je v Norsku? Takové mapy neexistují.

Ne, zpět – místa nemají své zakreslení, to není důležité, kde jaká země leží, jakou řečí se v ní mluví, jakou hudbou ta země dýchá. Všechno se slilo v jeden tón...

Byl to tón, kterému by hudby znalé ucho přisoudilo správnou notu, frekvenci... Pro mě ale bylo důležité, že to byl tón z velkých trub, které do všech stran ohlašovaly bitvu.

SIGNÁL

Takže bitva, přeci jenom. Hulákání a řev.

Ale ani tomu neustoupím!

Zapomeň na nějaký ten ragnarök, ať si to oni sami odbojují. Mám se já účastnit téhle mytologie? Co s tím? Co může zmoci doktor a kormidelník. Oni pijí z otevřených lahví a pokušují krátké doutníky, ty, které mi doktor přivezl, když ještě jezdil s proviantem. Nemám náladu se setkávat s bojovníky, s žádnými bájnými hady, nic takového, ať si to odbojují, ale ve svém světě. Proč se nutně teď oba prolínají? Protože spím?

Ives, Ives, kde je tobě zas konec? Budeme se oba v zajetí permanentní ospalosti pohybovat po různých místech, aniž bychom se znovu setkali? Cožpak není možné si udržet bdělost?

Všechny věci, jako byla práce, nejmodernější zařízení, informace ceny života, všechno jsem nechal za sebou. Tu noc v baru, ve „starém světě“, jak řekl doktor, tu noc jsem se odpoutal a vyrazil. Nevrátím zpátky nic, jen zvažovat kroky, to jediné můžu. Ve „starém světě“ ještě mělo uspořádání svůj smysl. Padla Paříž jako první obraz. Šance dalších míst mohla být zkrátka jen rozplynutí se a v následujících dnech jak vrstvy usazené ve skalách začít se překrývat.

Skutečnost a tento pro sebe se opakující se mýtus – usneš či neusneš? "

Lidé na různých místech si poklidně dřímají ve svých pokojích, ve svých srubech a na svých plážích. Trajekt plující Hardangerfjordem je tichý a z blízkého útesu, který se noří do zelenavé hloubi vod, zpívají ptáci. Trajekt je prázdný, zůstal na něm jen kapitán. Splnil se mu jeho sen – má svou vlastní loď, už žádní cestující, má v podpalubí zapečetěnou krabici nejlepšího koňaku, tu, kterou se nepodařilo cestujícím otevřít, má pro sebe i kartony kvalitních doutníků, které již nemusí odevzdávat v přístavu v Mundheimu, kde už nebude stavět.

Vyrazí brázdit fjordy a pít koňak a bafat ze všech těch druhů doutníků...

Celá příprava na ragnarök bude jen přátelským posezením. Kdo se odvážil do boje, byl přítomen možná tak velkému kruhu bojovníků, kteří darem společně řečí vyprávějí o svých zemích a ostrovech.

Ano, doktor a kormidelník Asgerd jsou bezpochyby nejlepšími muži z Askøy. Znají ten ostrov dobře, mají ho přečtený z moře a z výšek, z moře když jezdili s proviantem, z výšek když se vydávali na pitky do Valhally. Rozhodně svým vyprávěním doktor předčí mnohá očekávání, jaká budou mít opravdoví vousáči, třímající meč a severští bohové, velící celé tlupě rozvášněných Valhallanů. Ti se kácí po vypitých džberech medoviny a sněžených kancích, že už mnohé z doktorových vyprávění nevnímají.

Myslím, že doktor vyhraje, o tom není pochyb. Je bystrý, dokáže přesvědčit a dokáže se i bránit. Jen doufám, že pak tu zpitou bandu nenapadne usadit se trvale na Askøy.

Věřím, že doktor má takt. Možná právě veškerou většinu Valhallanů napadlo uspořádat ragnarök na Askøy, ale doktor jim bezpochyby vyličí jiné, daleko příhodnější místo. Uchrání Askøy od hluku a nepořádku. Pro ragnarök je v severském mýtu vyhrazeno pole Vigrid. Tím pro nás záležitost končí. Bitva i nějaký ten konec světa asi proběhne, ale někde jinde:

Ve sklepě, zatímco my budeme jakoby ve vysokých patrech. Budeme o všem vědět, ale pít ze svých sklenek.

Po takové závěrečné bitvě, by toho moc pohromadě nezůstalo. A já bych rád někde zůstal. Doktor a kormidelník přeci říkali, že Askøy je jejich oblíbený ostrov...

Tak klid, nic se dít nebude, tady bude jen šumění a naprostý klid...

Klid a nehybnost, z které by se člověk asi zbláznil, neprobudil-li by se. Nebo spíš – neusnul-li by.

Detailní popisy 1 : 1

Ne, neprobudil jsem se na pláži. Pak tedy ale nevím kde.

Kde bych tak mohl být? Tahle mě doposud zneklidňující otázka vyžadovala další úvahu: rozdělit místa na ty, na nichž bych mohl být a na ty, na nichž bych rozhodně být nemohl. Místa, kde bych chtěl být a místa, která mě ničím nelákají. Kde jsem někdy byl, o kterých místech jsem kdy uvažoval, o kterých neuvažoval nikdy. Která místa jsou mi neznámá, kterým bych věnoval jen krátké zamyšlení a která jsou mi důvěrná a jejichž přítomnost jde snadno vystopovat, když se na chvíli zastavím. Nebo - zaspím.

Jenže započítávají-li se do každého probuzení i všechny představy míst, všechny nahodilosti míst, pak můžu být kdekoli.

První pohled nad sebe – strop. Místnost. Dvě skleněné koule – lustr. Tapety, barevné pruhy, květované motivy, jako by nemohly být jiné. Překvapení – obrazy na stěně, dva: holandské zátiší a krajina. Ráno, asi tak po deváté. Slunce vpadá do pokoje velkým úzkým oknem. Dveře na balkon, veliký závěs, který propouští světlo tlumeně. Pruh světla na podlaze – koberec, dekor na okrajích, po stranách jdou vidět staré, lakovaním ztmavlé parkety. Červená a modrá barva kobercového vzoru ve slunečním pruhu téměř splývají. Potom celá místnost – vedle balkónových dveří velké zrcadlo, které jakoby vyrůstalo z malé skříňky, mající dole tenké, pokrčené nožky. Takové nožky má i většina dalších skříní v místnosti. Staromódní. Skříň s garderóbou, mám-li popisovat v duchu celého pokoje. Pootevřená. Sako, čisté, uhlazené. Napadlo mě - čím? Zahlédl jsem uvnitř skříně i několik dalších obleků, které rozhodně nebyly moje, nebo spíš- které bych si na sebe nevezal, nemusel-li bych. Ani ne tak staromódní, jako zbytečné.

Co ještě? Dveře naproti posteli. Dřevo, místy dekory, drobně roztroušené všude, člověk si jich nemohl nevšimnout. V rozích malých stolků, prádelníku, otevřených křídlech skříně. V rozích místnosti květinový motiv zauzlovaný jak ze schválnosti. Divil jsem se, že místo dvou skleněných koulí lustru tu nevisí taky nějaká stará lampa s malovanými kudrlinkama. Byl by to pak totální, dokonale kýč.

Takhle to byl trochu přehnaný, ale ještě stále únosný styl. Zkrátka hotelový pokoj.

Sešel jsem dolů po schodech. Byly to klasické hotelové schody. Vinuté. Stáčely se jako rokoková rokaj, jako ty nakudrlinkované rámy těch nasládých obrázků... ale snad se to dalo snést, bylo to vcelku uměřené, ale stejně: zbytečné.

Vešel jsem do přízemí. Nemohl jsem se moc zorientovat. Byl to najednou šok. Uvědomil jsem si, že ještě napůl spím. Byl jsem malátný. Nedalo mi to vydržet zvědavosti v nehybnosti, nechtěl jsem už stále jen ležet, slezl jsem tedy z postele (divil se, že není s nebesy) a vyrazil na chodbu. Ale to všechno tak rychle, že jsem si až tady dole pod schody uvědomil, že napůl spím, tedy jsem napůl ve spánku, tedy:

TOTO MÍSTO NENÍ JEŠTĚ ÚPLNĚ !

Následovala jediná, naprosto ohlušující úvaha:

USTÁLI HO TEDY BDĚLOSTÍ !

A tak jsem se zhluboka nadechl a řekl si: Dobře...
Víc nic. Tohle stačilo.

Tak jsem se tedy konečně úplně probral, místo kolem mě se dalo neznatelně do pohybu. Dekorace schodů a zábradlí se trochu zavlnila a pak napřímila. Pěkně vše jen tak jednoduché, uhlazené. Bezděčně mě to přivedlo k úvaze:

- Takto se ti to líbí ? Opravdu?

Protože jsem si nebyl jist, zda chodba, na jejímž konci jsem se ocitl, pokračuje dál, zda třeba na konci ještě nespadá dolů, zda vůbec jsem v přízemí a ne někde v 75. patře výškové budovy:

BUDOVY, KDE JE PŘIJÍMACÍ SÁL

a tato představa hotelu s rokajemi není třeba jen rozespalostí, rozespalostí, která mi zůstala z pláže... pak jsem si musel jasně říct:

- Jsem v hotelu. Je to normální hotel někde blízko pobřeží na Askøy. Možná není ani blízko pobřeží, ani na Askøy, to je jedno, kde je, ale rozhodně není tohle místo patrovou budovou, jenom šálením z rozespalosti jevíci se jako hotel. Kde je tenhle dům mi jistě prozradí doktor. Čeká v baru. Dnes mě nechal přespat u sebe. Viděl, jak to vedu na pláži. Taky už jsem neměl žádnou lahev a tak jsem ani neměl chuť s věcmi hnout. Viděl, že na té pláži zůstanu, jestli se do toho nevloží. No poděkuju mu, ale snad už trochu znám jeho povahu: hurónský smích, veselost, vtípy. Kouřívá s oblibou doutníky. Rád se baví o všem možném, hlavně však o tom, co ho momentálně nejvíce zajímá.

Dobře. Mám pár otázek. Jen se zeptám, on zřejmě odpoví. Pokud v půlce vyprávění neodbočí k nějaké své historce...

Vyкроčil jsem vpřed. Věci se mi náhle zdály veselejší. Nechal jsem zábradlí přeci jen trochu zvlněné, jen mírně, nechal jsem zde několik drobností, které sváděly k dekoru, jen na druhý pohled znatelné. Tak. Spokojenost. Tvary jsou ustálené. Zde přízemí pokračuje. Prosklené dveře.

Vejdou dál. Tady je chodba, malé atrium, prostírající se jako lodžie. Květiny ve výklencích velkých oken. Za okny výhled na zahradu. Slunce. Mnoho světla: přivírám oči. V rohu kulečník. Ticho. Podivné, protože vidí-li člověk kulečník a na něm naskládané koule a hned vedle na stěně stojan se dvěma tágy, očekává co chvíli zvuk nárazu bílé koule a tlumenější zvuky koulí rozprchnuvších se po zeleném sametu stolu. Několik úderů – jedna z koulí padla do díry v levém dolním rohu...

Tyto zvuky se mohli vázat i k další vedlejší místnosti. Nahlédl jsem. Temnější místnost, slabounký ruch. Bar. Hotelový bar, žádné důvody k pochybám, zda jsem či nejsem v nějakém hotelu. Podnik pro několik stálých hostů.

Vešel jsem dovnitř dalšími prosklenými dveřmi. Rázem zesílily různé zvuky, hluky, tóny, slabá melodie gramofonu, vyhrávající staré šlágry, ale stále bylo vše daleko tišší, než za plného provozu. Hosté tu scházeli. Pachy: doutníkový dým, pražená káva, která je připravená v automatu na baru, kde (zatím) nikdo neobsluhoval. Vůně: na konci řady oken, přetáhnutých žlutým květovaným závěsem a tlumícím světlo (jako nahoře v pokoji... nahoře?) stála váza a v ní dvě růže, tři chryzantény, za několika okny z druhé strany tváří k zahradě truhlíky s bohatými pelargoniemi. Jen poslední okno mělo odhrnutý závěs, jím proudilo světlo zplna, prosviцоvalo výklenek, který byl na konci baru a podobal se trochu malému millieu, kterým jsem prošel na chodbě.

Prostor baru byl tedy plně prosycený pachy, vůněmi a barvou žlutavého tónu závěsů.

Náhle touto směsicí svedl můj zrak a sluch doktorův hlas:
- Dobré dopoledne. Jak jste se vyspal ?

Obrátil jsem se téměř s trhnutím a dozajista překvapeným výrazem ke stolu, kde seděl doktor. No ano, doktor seděl u posledního stolu ke dveřím a závěs od skleněných dveří ho tak téměř skryl před mým zrakem. Filuta. Celou dobu seděl zde v koutě a já k němu obrácen zády a on se kochal nad mou nevěřičností. Ale právě to mě teď nesmírně potěšilo. Viděl jsem ho rád:

- Dobré dopoledne... doktore, pronesl jsem s trochu slavnostním tónem. Pohrál jsem si s oslovením, ta situace se mi začínala vskutku zamlouvat. Tohle se mi nezdá, teď si jsem jistý, nespím na pláži, rozespálost je tatam. Prospělo by mi se opravdu protáhnout:

- Je to tu pěkné, dodal jsem. Skoro jsem chtěl doktorovi říct: Máte to tu pěkné, doktore.

Doktor byl usazen spokojeně u svého stolu v koutě, byl tu sám, pach doutníku prozrazoval jeho ranní siestu:

- Nemusíte se ptát, kde jste, já si z vás nebudu dělat žerty. V klidu si to tady projděte, porozhlédněte se, kde jste přesně, to asi nezjistíte, ale zato je tu, jak říkáte, pěkně. Tam je zahrada, můžete projít rovnou tudy, dveře jsou zatažené závěsem. Vidíte, když už tam půjdete, můžete sem prosím vpustit víc světla? Sedím tu a odpočívám, nechce se mi ani zvedat. Nejsem líný, ale zkrátka se mi tu tak příjemně sedí, že to nechci ničím narušit. Děkuji vám.

Dořekl a pomalu přešel palcem po sklence, vedle níž stála i láhev: BORDEAUX. Ozvalo se i slabé cinknutí.

O la lá, chtělo by se v duchu dodat, francouzské bílé víno. A takto brzy dopoledne. Není možné jinak, než že toto je vskutku velmi klidné a příjemné místo.

- Půjdu se tedy projít, musím se protáhnout, jsem celý rozlámaný...

Tři na sebe navazující oznámení doktor s kývnutím schválil:

- Příteli, budu tu jen sedět a popíjet, jsem unavený, ale nikoli ospalý, jen zkrátka odpočívám. Člověk toho musí opravdu moc namluvit, chce-li uchlácholit takové lidi, jako jsou ti rozvášnění vousáci s meči, hulákající banda, která se tituluje válečnými reky a jmény všech těch jejich bohů. Bez Asgerda a jeho mlčenlivosti bych to nezvládl. Asgerd si šel odpočinout do pokoje, já tu prostě vyseďávám, ještě dřív, než přijde čišnice... mimochodem: Jistě se s ní rád seznámíte.

Zase se po svém tak lišácky zatvářil, že jsem nevěděl, co si o tom mám myslet, ale všechno to byly jen další překvapení a všechno bylo jiné a nové a cokoli mohlo být jen lepší, než studená pláž, na které jsem ještě před několika okamžiky nebo snad hodinami nebo snad dny nebo snad i měsíci ležel.

Ven a protáhnout se na zahradě. Nechal pootevřené dveře a poodhrnutý závěs. Zvuky zahrady: ptačí zpěv. Pachy: nespočetné. Barvy: neskutečné. Paprsky dopadající v úhlu, jaký odpovídá brzké hodině. Kde? Někde na severu?

Protáhl jsem si krk a dlaněmi promnul šiji, zaklonil hlavu. Nebe. Modré, jasně modré, odstín tyrkysově, nebo, jak se obvykle slunečnému nebi přisoudí: azurové. Několik drobných malých oblak, jen zdobících modrou plochu. Tvary.

Jsem na jihu, někde v zemi, kde jsou parná léta a lidé se rádi noří do vln moře, které je tak velkorysě svou zelenavou barvou stejně jako svým nekonečným, bezpečným šuměním?

Dal jsem ruce v bok a provedl několik krátkých shybů. Jen pomalu, klidně se pohybovat. Natáhl ruce a dotkl se v předklonu země. Tráva byla sluncem prosvícena a blýskalo se v ní, byla na ní rosa. Ponořil jsem ruce do trávníku a rosou si pak ovlhčil čelo. Bylo to osvěžující. Přešel jsem pak dlaněmi i k loktům. Nejlepší ranní probrání.

Nebo jsem na východě, kde se zpívá a jde vidět jen do dálky? Nebo na západě, někde, kde je plno měst a tohle je jen oáza klidu?

Slunce pomalu stoupalo výš, bylo tepleji. Procházel jsem se po zahradě. Upravený trávník se pomalu měnil v neupravený, spousta květin. Bzučení. Byla tu řada menších stromů, ale nebyl jsem schopen určit, zda je to budoucí ovoce, či pouze květy, které nebudou mít plody.

Můžu být někde na jihu a čekat do léta na ovoce, či právě na severu se daří těmto zakrslejším okrasným stromům.

Kůly s pletivem, obrostlých břečtanem tvořily plot po stranách a zahrada, sice chudá na plodiny, ale bohatá na barvy (ty květiny, to může být právě rozkvetlý sever!) přecházela volně do okolí. Zahrada splývala s krajinou, která mohla být severská stejně jako jižní. A moře jako by bylo tak blízko, jen za stromy na obzoru!

Kde jsem se ocitl se z viděného asi nedozvím. Bylo mi to jedno, všechno se mi zdálo nanejvýš neskutečné stejně jako naprosto fyzické, hmatatelné. S tím pocitem jsem se položil do trávy, nechal na sebe dopadat paprsky z opět o něco strmějšího úhlu, zaposlouchal se do šumění zahrady. Byl to jeden velký tón bezpečí. Moře mohlo být skutečně blízko i daleko. Zpozorněl jsem: Není to právě moře, co zde šumí?

Věděl jsem, že neusnu, jen ležím. Ležím, za chvíli se zvednu a půjdu pomalu zpět do baru. Musím dát řeč s doktorem. Tolik věcí se děje. Mám na tom svůj podíl. Má na tom ale značný podíl i doktor. I Asgerd. I... Ives.

Doktor má své zásluhy. Jeho řeč na obranu (no ano – obranu) Askøy byla asi dost vyčerpávající. Doktor je ale zvyklý na takovou společnost, která ho třeba i přесlychá. Trpělivost přináší ovoce. Askøy se změnil v pěkné místo na Zemi. Opět až téměř utopický nádech. Chvilí je ho třeba. Toto není kamenitá pláž. Není zima. Není strach, že usnu. Že se probudím třeba i zpět do výškové budovy. Takový návrat by se rovnal konci. Tam bych mohl očekávat zcela jiný čas: čekání bez vyhlídky změny. Ale: To místo neexistuje, není a nebylo. Vytváří se nové. Zde, na Askøy.

Je mi vcelku jasné, kde jsem, i když odtud nevidím most, jež spojuje Herdlu s Askøy. Může i nemusí tu být zděný bílý kostel, který se dochoval na místě původního dřevěného kostela, pocházejícího z doby prvního severského osídlení. Může i nemusí tu být vesnice Skansen, kde jsem se setkal s doktorem a kormidelníkem Asgerdem před tou jejich bitvou-nebitvou. Může i nemusí tu být jižněji po ostrovu Berland, Kleppestø či Bergen. Ale přitom jsou tyto místa stále jakoby v okolí, přítomná-nepřítomná.

Je tu teď zkrátka KLIDNÉ MÍSTO.

Vstal jsem, ano, oprášil jsem se, či spíše – oklepal jsem rosou. Zamířil jsem ke dveřím. Vítr. Šumění listů tak silné, že nebylo jiného zvuku a tento unášel někde do pozdních procházek. Děťství.

Místo, kde se cítím dobře.

Prosvětlené listy, zahrada a její stromy. Projít se po pěšině. Pozorovat větve a mezi nimi hnízdo. Obdobné motivy. Věděl jsem jen o směru.

Vešel jsem opět prosklenými dveřmi:

Povzdechnutí doktora se rozneslo halou.

Krátká gesta: Otevírá krabičku. Delší doutník, než na jaké jsem u doktora zvyklý.

VASCO DA GAMA (nějaký španělský či portugalský objevitel? Jak mi teď zazní jméno nějakého státu?). S doutníkem šermuje chvíli vzduchem. Poté si ho jedním pohybem přiloží zadumaně ke rtům: Škrtně sirkou, přivře obočí (získá vážný výraz), zapálí doutník. Rozsvítí se malý oranžový bod. Nasaje kouř. Podívá se směrem ke dveřím (nikoli přímo na mě).

Vydechne zadumaně kouř po jednotlivých dýmových bublinách. Pohledem do zahrady se vrátí blíž a nakonec se podívá na mě. Druhé povzdechnutí se pomalu rozezná halou. Čekám.

-Venku...

Opět se podívá směrem do zahrady. Otočím se. Aha, když jsem prošel ze zahrady sem, nechal jsem opět žlutavý závěs spuštěný. Vracím se k proskleným dveřím. Činí mi radost toto gesto:

Uchopím žlutavý závěs. Krátkou chvíli si prohlížím dekor. Opět další květovaný motiv. Malé detaily. Květina se rozplétá do několika stran úponky a listy. Motiv je vyvážený na osu, ta protíná celý závěs.

Odhrujuji závěs z okna. Vidím opět zahradu. Opět další květovaný motiv. Dva z pěti zakrslých stromů jsou obrostlé břečťanem cele, z polovice zbývající tři. Břečťan se vine pomalu vzhůru. Vskutku velmi pomalu. Směr jeho úponků a listů je dán obkrouženou spirálou, vinoucí se kol stromů. Tento pohyb je možno vytušit, nikoli nasměrovat. Nikoli zachytit. Gesto, v němž je zaobalen pohyb.

Do místnosti proniká světlo. Předměty se lesknou. Všechny kovové věci v místnosti vrhají odlesk. Světlo se násobí pohybem záclony.

Vítr.

Větrem a šuměním zvenčí ustupují veškeré zvuky z místnosti. Melodie gramofonu, vyhrávající potichu, skoro neznatelně staré šlágry, zcela zanikla.

Jen doktor, nad nímž se vznáší modravý kouř doutníku VASCO DA GAMA. Téměř kýčový výjev:

-Venku... je dnes krásně.

Jako bych si to neřikal. Doktor je zkrátka v dost melancholické náladě. Takového povyku, kvůli klidu. Někde kdovíkde v Evropě. Kvůli Askøy. Není se čemu divit. Zatím zůstaneme zde přimrzlí dnešnímu dopoledni.

Odpoledni taktéž.

Večeru.

I mnoha dalším hodinám, dnům, měsícům.

První zvuk, když šumění zvenčí ustalo: Cinknutí skleničky. Téměř břink. Doktor zavadil rukávem o svou sklenku, která se přiklonila k lahvi: BORDEAUX

Zaznělo i se správným akcentem po „d“. Podíval jsem se na láhev. Odsunul židli, chystal si také sednout:

- Sklenky jsou nad barem...

Z polosedu jsem se napřímil a obešel barový pult. Prohlédl jsem si lahve na baru.

- Máte-li na nějakou lahev chuť, třeba i pouhou chuť ji otevřít, ale obsahu se ani netknout, můžete tak bez ostychu učinit...

Prohlédl jsem si lahve. Úhledně seřazené. Různé značky. Různé barvy. Různé vůně. Dva druhy ginu. Vzal jednu lahev, otevřel a přičichl: Tenhle to není, řekl si. Ještě jednou pohnul kořenem nosu, ale byl si jistý. Druhá lahev byla netknutá. Nepamatoval jsem si přesně název, ale naprosto přesně barvy. Červená, žlutá. Vzal druhou, neotevřenou lahev. Na jejím hrdle byl přelepen papírový kolek. Byla i očividně dražší.

- Nic z toho neplatíte... doplnil doktor

Vzal jsem tedy tuto lahev a opět se cítil spokojen. Letmým pohledem jsem seshora vzal jednu sklenku, která byla uchycena nahoře na stojanu a poté vyňal i druhou, o něco větší, jednu na víno, jednu... dvě na gin (vzal tedy ještě jednu menší a tím dostal do pravé ruky tři sklenky a pocítil dojem číšníka). S tím tedy vzal i malý stříbrný tácek a sklenky na ně postavil. Na okraj táčku položil dva bílé ubrousky. Ze skříňky (opět dole ty směšné malé nožky, to je ale styl k pohledání) pod pultem s lahve mi vzal pytlíček kořeněných zákusků.

Obkroužil jsem barový pult, pohodil rukou v gestu směrem k zahradě. Zajímalo mě, zdali by se doktor přemohl a vstal. Doktor jen tak zdlouha mávl dvěma prsty pravé ruky, mezi nimiž držel doutník, to gesto bylo asi trochu staromódní, asi trochu zbytečné, ale nádherně ladilo s okolím, v té chvíli, takže bylo prosto jakékoli poznámky. Položil jsem tácek se sklenkami na bar, položil vedle něj lahev, o sloupek baru opřel pytlík se suchary.

Poslední velký vzdech... No, tak, pane doktore... pomyslel jsem si... A doktor vstal od svého stolu v koutě a pomalým krokem, v jedné ruce lahev Bordeaux a sklínku (gesto opačné, než jaké učinil já), v druhé se svým obstarožním (jen drobná poznámka na okraj) doutníkem, se pomalu přiblížil k barovému pultu. Cinknutí druhé bylo lahvi o keramickou desku baru a zároveň dotek sklenky a lahve.

Zase šumění. Stále dokola to stejné a nic. Drobné zvuky, šumění a občas polohlasem připomínka, která na situaci nic nemění.

- Jsem zde...

Zaznělo to jako ohlášení. Doktor k barovému pultu vskutku dorazil. Jako loď, která připlouvá. V lahvi, kterou měl v ruce, zbývalo tak ještě na jednu dvoudeci vína. Vzal jsem tu lahev, přisunul si sklenku a nalil celý její obsah do toho průzračného skla. Moje sklenka na víno se tak stala nepotřebnou a tak jsem ji vložil zpět nahoru mezi ostatní, stejně veliké.

Zvuky: Prázdnicí se obsah lahve, plnicí se obsah sklenky, dva protichůdné pohyby, jeden vyplývající z druhého, dva různé zvuky, které se setkají kdesi uprostřed a pak míří na své opačné konce: Jeden na začátek druhého a druhý na počátek prvního tónu. Ucho znalé zvuku přisoudilo by akord.

Přisunul jsem sklenku doktorovi. Pokynul. Nedělal nic, kouřil ten doutník, byl to trochu nezvyk. Pak další zvuk. Otvírám nenačatou lahev ginu. Natrhl kolek jen málo, abych ho zbytečně nepoškodil. Žluto červená etiketa. Přičichnul: Ta samá vůně. Vzal dvě sklenky z táčku. Vzal i oba ubrousky. Jeden položil vedle doktorovy sklenky, druhý přiložil v pravém úhlu ke dvěma malým skleničkám. Zvuk rozlomení uzávěru a šroubování směrem nahoru. Pomalé, šumění se ztišilo do konkurenčního zvuku zákulisí. Nalil jsem obě sklenky asi půl centimetru pod okraj. Pozvedl jsem první sklenku a podíval se zkrz ní směrem do zahrady. Okraje - žlutavé závěsy. Průhled - otevřené dveře a zelenožlutá hra slunce v zahradě. Rozmlžené, roztáhlé. Myšlenka: Nic jsem nejedl.

Podíval jsem se na doktora, přimhouřil oko. On vzal svou sklenku, zase pokynul (JAK POMALÉ, JAK JE VŠECHNO POMALÉ!) a pak se on napil bílého vína a já zaklonil málo hlavu, když polkl obsah sklenky ze žlutočervené lahve. Strop. Dvě skleněné

koule – lustr. Tapety, barevné pruhy, květované motivy, jako by nemohly být jiné. Jsem v hotelovém baru.

Zcela uklidňující myšlenka.

Po celou dobu předehra k rozhovoru. Pokrčení ramen. Jedna jediná otázka, ale tak zbytečně přímá, že by se radši člověk zeptal znova třeba na nějakou lahev nebo sklínku nebo cokoli, co je nyní po ruce, ale ne na to, co po ruce není, co ani není asi v paměti. Ale je to zase nanejvýš zajímavý dotaz, tak je ticho (šumění) spíš předehrou jen k té jediné otázce. Konkrétně:

Je to otázka, směřovaná ode mne k doktorovi. Je dotazováním po blízké minulosti a zároveň skrytou potřebou dozvědět se něco bliž o přítomném okamžiku.

Vcelku prostě: Kde tak doktor mohl být ?

(tedy: dotazování se „nějakého místa“. V téhle chvíli možná kuriózní, rozhodně ale k věci, dá-li se tak započítat každá bližší informace o tomto pozdním, velmi prosvětleném, slunečném jitru).

- Doktore ... vrátil jste se ?

Takhle? Tedy: Takhle měl znít dotaz? Takhle měly být seřazena slova? Nemělo to být jinak? Jak to zní: Vrátil jste se ? Vždyť tam není příslovečné určení místa !. Např: Odkud jste se vrátil ? Tak to zní jinak! Ale možná pro doktora samotné dotázání bez určení má nějaký smysl...

- Myslím, že jsem se už pomalu... pomalu vrátil... ale ještě stále nestojím nohama na pevné zemi.

Nevěděl jsem přesně, co tím doktor míní, zvláště když jsem viděl onu vypitou lahev, ale pak jsem si uvědomil, že jsem vypil já sám zatím jednu sklenku (myšlenka: Na lačno.) a druhá stojí na pultu, pravouhle k ní přiložen ubrousek. Učinil jsem zbytečně, skoro automatické gesto: dolil jsem prázdnou sklenku opět asi půlcentimetru pod okraj, tu si ponechal a onu již plnou přisunul doktorovi:

- Na...

Na co ? Na návrat nebo něco takového ? Něco, co má patos jak krám ? Nějaké vzletmé přivítání. Nějaký úvod do situace ? Něco zcela běžného ?

- Na... shledání .

Doktor se pousmál:

- To zní, jako kdyby jste se loučil. Kdepak, nic takového. Zůstanete tady. Na zdraví a pěkné a klidné dny tady, na tu spoustu času, na tu nehlukost všude, na tu neustálé odlučování, přibližování. Dobré dopoledne, jsem zde, vrátil jsem se !

Zvuk – cinknutí dvou sklenek

Strop – tak, jak jsem ho už popsal. Hotel, který není cizím, neznámým. Není hotelem. Uklidnění.

- Asgerd odpočívá. Já se musel posadit zde. Bylo toho příliš. Poslyšte...

Doktor mlaskl. Odklepl doutník do dřevěného popelníku na baru. Vzal svou prázdnou lahev. Obešel pult. Za pultem se napřimil, potáhl z doutníku, podíval se směrem k zahradě.

- Poslyšte neuvěřitelně mi vyhládko a nějaký pytlík sucharů to nezachrání. Co kdybych už dal vědět číšnici, je už skoro deset a také se dnes objeví hosté a občerstvení se bude podávat téměř okamžitě...

Viděl jsem odlesky na automatu v rohu pultu. Připravená rozemletá káva. Jedna bedýnka – papírové pytlíky cukru, druhá - malé kalíšky smetany, třetí - zabalené čajové pečivo. Lžičky vyrovnané v kovovém hrnku bez ucha, který se na slunci leskl nejvíce. Průchodem do malé kuchyňky za barem bylo vidět: připravené chleby, slaměné mísy, tři, jedna se sýrem, zabaleném v ubrousku, druhá s rajčaty (červené lesknoucí se body v přítmí kuchyňky), v třetí papriky. Vedle konzerva s olivami, nenačnutá. Výrazná etiketa a logo: obrázek mladé sklizečky oliv, jak se prochází polem, trhá olivy ze stromů a za ní se do všech stran šíří linie, zobrazující východ slunce. Opět něco málo, co by mohl být krásný, doplňující obraz, opět kýč, který přitakává květovaný motivům, zvlněnému zábradlí, tapetám a rohovým dekoracím. Když se šumění ustálí, ozve se náznak ohraného šlágru z gramofonu.

Vedle všech věcí, vyskládaných na stolku kuchyňky, stojí otevřená malá plotýnka, spirála, toaster. Tyto nejvíce odrážejí světlo: červené body rajčat a linky lesků na povrchu opékače. Jediný zdroj světla v tmavé místnůstce za barem – kruh větrání, jímž se pomalu otáčí vrtule, samovolně teplotou místnosti, pomalu, s delšími přestávkami, měnic tak světelné odlesky.

Zvuk: Otevření prosklených dveří z chodby. Odhrnutí závěsu. Vešla mladá číšnice, pozdravila nás. Pozdravila neznámým, hlubokým pozdravem. Byl to cizí jazyk. Doktor odvětil tím samým zvukem, já se zmohl jen na pokývnutí. Byla to cizí řeč. Trochu mě to znepokojilo. Nepočítal jsem s tím, že bych byl na místě, kde se mluví jinou řečí.

Číšnice obešla pult. Doktor opět zavrčel něco na číšnici, zdálo se mi to jako jeden zvuk, nikoli oddělená slova. Doktor přitom pokynul dvěma prsty, poté, co si doutník odklepl a přendal do druhé ruky. Pak ten samý pohyb učinil zpět. Posadil se na barovou stoličku. Já už jsem na stoličce seděl chvíli před ním. Ani jsem téměř nepostřehl, že jsem tak učinil, stoličky byly jen o málo vyšší, pouze v nohách nastalo menší ulehčení, zprvu neznatelné. Pak se protáhl lokty, oddechl.

Číšnice trochu zesílila gramfon. V místnosti to zesílilo přítomností.

- Co je to za řeč ?

Nepřipravoval jsem si tu otázku jako tu první. Tuto jsem řekl naráz, jedním dechem, tak jako před chvílí doktor jedním dechem objednal dva dvojité sendviče.

- Chvilí poslouchejte, za chvíli si zas vzpomenete. Ale chápu, že je to trochu nezvyk. Mě už z toho věčného prohlubování souhlásek bolí pod lícemi. Doufám, že si od toho na čas odpočinu.

Potom zase řekl něco číšnici, byly tam nejméně dvě hluboké souhlásky, které jakoby zaduněly místností. Číšnice se usmála nejdřív na doktora, pak na mě a pak přikývla.

- Řekl jsem jí, aby mluvila naší řečí, bude to tak příjemnější, co říkáte? Mě z toho skoro už bolí hlava. Asi si půjdu po snidani také lehnout jako Asgerd, pořádně se vyspím, setkáme se až odpoledne, co říkáte, jsem opravdu unavený. Všechno vám povím, všechno vám vylíčím, ale až později, teď na to opravdu nemám sílu...

No, samozřejmě, co se dá dělat. Na jeho místě bych ani nebyl schopný tu takhle dopoledne sedět, jen bych spal a spal a probudil se kdoví kde. Takhle tu můžu nerušeně trávit hodiny. A dny a měsíce, já vím.

Číšnice zapnula už opékač, vložila do něj dva plátky chleba (spíš chlebových placek, jak jsem si teď všiml), nožem odkrojila sýr, potom přiložila plátky rajčete, kolečka papriky. Z bedničky vedle nízkého stolku s opékačem vyndala cibuli. Nožem okrájela,

odkrojila čtyři plátky. Dala je do nízkého talíře, tak i polonakrojené rajče a papriku, otevřela konzervu s olivami. Otočila ji etiketou od baru, vidět bylo jen její zadní stranu s údaji o výrobě a spotřebě. Několik velkých plodů oliv (byly pomíchané – fialové i zelené v jednom balení konzervy) rozkrojila, tak i zbylou zeleninu. Sýr a vše připraveno pro hosty.

Vůně se rozlinula od kuchyňky k baru. Smažený sýr, změkčilá zelenina. Koření: pravděpodobně tymián či celá provensálská směs. Plátky sušeného česneku. Tři kapky kari omáčky.

Otázka labužnictví. Nebudu prodlužovat popisování chutí. Sběhly se mi sliny.

Mladá číšnice vyndala z opékače první dva opečené chleby. Dala je na keramické podnosy, připomínající ošatky. Fajáns. Položila další dva chleby, sýr a vše další, stále tytéž pohyby.

Všechno se jaksí opakovalo. Postupovalo se opatrně po jednotlivých krocích.

Dopoledne mělo svou přítomnost – hudba z gramofonu a všechny reálné situace. Tyto měly pak i své etapy.

Etapy:

- příchod do baru, otočení se za doktorem, první mluva. Příchod na zahradu, rozhýbání těla, lehnutí.
- Pak: vstání, opět přechod do místnosti, gesta doutníku, sklenek, přesně určené pořadí. Otevírání lahve, několikero cinknutí. Další mluva, pomalu ozřejmující uplynulé.
- Pak poslední etapa, dočasně ještě neuzavřená: Příchod mladé číšnice, příprava toastů.

Mladá dívka vyšla z kuchyňky, vzala z baru prázdnou lahev od bílého vína, dala je mezi ostatní do bedny pod pult (nemusím připomínat zvuk). Zapnula jedno tlačítko na automatu. Rozsvítilo se další drobné oranžové světlo. Doktorův doutník byl v půli. V dřevěném popelníku krátká sypká kolečka shořelého tabáku.

Dívka se zeptala:

- Čaj? Kávu?

Rozuměl jsem jí. Snad jen náznak akcentu, ale ten spíš jen domyšlený, než odposlechnutý z těch dvou slov.

- Já bych poprosil čaj... půjdu si lehnout, řekl doktor

- Já bych prosil kávu, dodal jsem

Nezmatelné sílicí bubláni vřelé vody v automatu. Jedna oválná krabice se sypaným čajem, jedna s kávou, obě připravené vedle automatu. Popisovat pestrost krabic je zbytečné. Dva šálky, dost hluboké. Sypaný čaj do sítka, drobnou naběračku do kávy:

- Dvě lžičky?

- Presso ?

- Ano, presso. Dvě lžičky?

- Tři... vy si nedáte ?

Pomalou pokývala hlavou, což mohlo být ano i ne i protažení krku. Pevnost její šije. Její šije jako pevnost.

Nasypala do automatu asi pět lžiček, přivřela víko. Chrčení vřelé vody z úzkého kohoutku automatu. První čaj. Než se naplnil šálek, pořád ten zvuk. Ze skříňky vzala ještě jeden. Odklopila víko, posunula trychtýř s kávou pod rourku vřelé vody. Než zaklapla, nahlédla, pára stoupala, čaj položila na pult, káva začala pomalu odkapávat do dalšího šálku.

Začínal jsem být také unavený. Vše postupovalo tak pomalu, TAK POMALU PO TĚCHTO ETAPÁCH. Zavřel jsem oči a snažil se něco si představit. Byla to ale buď pláž, nebo srub na pobřeží, nebo cesta k bílému kostelu (bylo vždy nutno obejít velkou zarostlou muldu v ní několik kamenů, připomínky dávných časů, uctívaného místa). Vzpomínky nedávné, mladé. Nepomyslel na výškovou budovu. Starý řád. Zbytečné. Pousmál se: Výšková budova? Staromódní. Ty dvě slova vedle sebe odlehčovaly dobu před spánkem.

Slova v cizí řeči: Kapitán trajektu nestaví v... Mundheimu.

Trajekt brázdí teď hlubokým zářezem... Hardangerfjordu.

Ostrov Askøy je spojen mostem s... Herdlou, kde prvním větším

osídlením je... Skansen (název, evokující přímo ono místo)

Nejbližší větší zastávkou proviantu byl... Berland.

Most s pevninou je spojen u... Kleppestø

Největší město v zálivu na severovýchodě... Bergen

Jen popisy, popisy, přibližování. Jako výměna kartografických map:

Z 1 : 3 000 000 na 1 : 800 000, pak na 1 : 200 000, pak na 1 : 100 000.

Přiblížení se více - 1 : 50 000 a 1 : 25 000 končí u 1 : 10 000.

Detailně celý reliéf povrchu, každá budova, pole, les, kamení, každý odkaz zvětšen v legendě v pravém dolním rohu mapy. Plány 1 : 5000 a 1 : 1000 už víceméně půdorysy. Přiblížení se více: zkrz strop, zkrz stěny, zkrz pachy, zkrz dým. Téměř jako fotodokumentace z nadhledu – 1 : 500, 1 : 100. Už tak blízko – 1 : 10 je už obraz méně rozeznatelný, ale jde poznat:

1 : 1 – sedím u barového pultu. Pochutnávám si na horkých toastech. Usrkávám kávu. Beru opět láhev ginu, číšnice bere z horního stojanu ještě jednu malou sklenku na alkohol. Přisune ji k lahvi. Nalévám nejprve do její, pak do doktorovy, pak do své. Pozdviháme. Donekonečna se opakující tóny sklenek. Zakláníme hlavy. Doktor mírně zakašle, číšnice se trochu zašklebí a sykne, já vychutnávám chuť. Pak zas usrkáváme z horkých šálků a dojídáme toasty. I číšnice si jeden menší připravila pro sebe.

Doktor vstává z barové stoličky. Tedy jen mírně se sveze dolů a nohama pevně stojí zabořen do modro-červeného vzoru koberce.

BUDE TU STÁLE VŠECHNO TAK POMALÉ A TAK PŘEDEM JASNÉ ???

Doktor uhasil zbytek doutníku na kovovém kroužku ve středu dřevěného popelníku. Zasyčení zcela jiné, než zasyčení číšnice. Jeho unavená tvář. Nemusel nic říkat, ale pokládal to za zdvořilost:

- Odcházím nahoru do pokoje si odpočinout. Děkuji za víno, osvěžující gin a čaj, děkuji za výbornou snídani, toasty byly opět vynikající, Sif. Půjdu dopoledne, sedneme si na zahradu, ano? Dejte Sif prosím vychladit nějaké dobré víno, ve sklepě v bedně nalevo je

ve slámě ještě pětadvacet lahví. Vezměte prosím dvanáct let starý ročník, je to tuším to nejstarší víno, jaké tam je. Děkuji. Přeji... dobrý den.

Otočil se, málo protáhl, otevřel prosklené dveře. Když je za sebou pouštěl, rozléhalo se jejich dovírání chodbou. Dveře se ustálily a doktorova postava zmizela za žlutým závěsem. Ano, stále tak podobně dál, stále v odpočívání, i kdyby nebylo od čeho odpočívat.

Bezděčná myšlenka:

- Dvanáct let staré víno je nejstarší, jaké doktor má? Tipoval bych, že má i starší. Ale na druhou stranu, on se ve víně vyzná, i když pije i cokoli jiného. Vlastně - jak je to s jeho doktorinou? Ještě jsem se ho na to víc neptal, on zavede řeč jinam. Je to zažité, neřeknu mu ani jinak. Ale je to to poslední, na co bych se ho chtěl neodkladně vyptávat. Ptát se po jeho lékařské praxi je... cha... staromódní.

Musel jsem se tomu zase zasmát.

Další myšlenka: Sif. Sif - co je to za jméno? Jaké to je jméno?

Číšnice vypnula opěkač a trochu poklidila v kuchyňce. Pak přisedla na stoličku za pultem. Sloupek mezi námi vymezoval každému zorný úhel. Trochu jsem se přiklonil:

- Sif?

- Ano?

Podal jí ruku a představil se

NIKDY NEPROZRAZUJTE SVÉ JMÉNO !

- Těší mě.

- Sif – co je to za jméno, jestli se smím zeptat?

- Nevím. Jednou mi babička říkala, že je z nějaké severské pohádky, ale už si nepamatuji přesně z jaké. Ale Sif měla v tom příběhu hodně štěstí.

Nalil jsem opět dvě sklenky ginu. Jak jinak než půl centimetru pod okraj. Přitukli si:

- Ať se Vás drží.

Usmála se a pak ještě něco vyprávěla.

Za chvíli jsem se cítil už opravdu dost unavený, nesoustředil jsem se a uznal jsem za nejlepší jít si také lehnout. Uvědomil jsem si, že doktor si šel lehnout do pokoje. Nahoru. Tam tedy není místa. Jiný pokoj? To by jistě šlo. Recepce? Jak to tu funguje? Jako s lahvemi a toasty: Vše tak pomalu a za nic se neplatí? Hosté jsou zvyklí sami si vybírat pokoj, sami si brát klíče, sami se zapisovat do návštěvní knihy?

Hlavně jsem ale zaváhal, mám-li vůbec se odvážit si opět lehnout.

To zaváhání mě přistihlo zcela nepřipraveného:

NEMOHU SI ODPOČINOUT ?

To je nesmysl. Rozhlédl jsem se. Dveře na zahradu.

- Myslíte, Sif, že bych si tu mohl někde lehnout, odpočinout si? Ale neusnout!

- Můžete si lehnout, můžete si odpočinout, můžete klidně i usnout.

Tři po sobě jdoucí oznámení. Smála se tomu. Mě začínalo být ne zrovna nejlíp.

Hlavně pochybnosti. Obavy.

Byl jsem ujišťován: doktorem, Sif, ale sám sebe už nedokázal tak pevně přesvědčit.

Usnout – a probrat se někde úplně jinde?

Pravděpodobnost 1 : 3 000 000 hned vedle 1 : 1 ?

Nesmysl.

- Venku na zahradě, projdete-li napravo brankou, obrostlou břečťanem, tak tam je altán, dost velký, jsou tam deky, polštáře, je tam chládek. Tam si můžete jít lehnout. Nikdo vás nebude rušit.

- Děkuji... Až se prospím, vrátím se...

- Nebojte se... až se prospíte, vrátíte se.

Poslední ujištění. Tak vyrazím.

Rozloučil jsem se se Sif a vyšel na zahradu. Našel branku, skrytou pod břečťanem, vešel na travnatý plac, který skoro cele zabíral velký altán. Dřevěný, s různě barevně natřenými prkny, veselá stavba. Tvarem a oblouky připomínal drobný kostelík. Kostelík u Herdly na Askøy. Tak a dost. Lehl si na širokou lavici pod dřevěným loubím altánu. Příjemný chládek. Pod sebou tlustý koberec, přikryl se dekou. Ležel jsem a poslouchal opět zvuky zahrady. Ten nádherný klid kolem. Ty listy, jak donekonečna šumí a jak už se nedá snad ani nic jiného očekávat.

Nic neočekávám, jsem příjemně unavený.

Brzy jsem usnul.

Obraz / nástěnná mapa

Nepamatuji se, že by se mi něco zdálo. Něco výrazného. Tak, abych nabyl dojmu, že jsem se vzdálil, že počínám mizet z toho altánu a z té zahrady. Nic takového. Usadila se mi však myšlenka, že jsem byl ochuzen o něco, co v sobě obnáší loučení. Ochuzen: to není přesné. Spíš zbyl prázdný prostor, kde obvykle bývá zastoupeno počínání, spojené s příchodem a odchodem.

Spící poklidně v altánu jsem ale viděl jeden výrazný obraz. Zpětně jsem vnímal uplynulý čas jako jednotlivé dekady s tak ostrými předěly, že v nich nebylo místo pro nějaké prolínání, mezistupně. Ten minulý čas („starý svět?“) jsem viděl jakoby v heslech, podobných výstražným tabulkám. Byly jako ukazatelé směru bez nádechu cesty. Jednoduché stavby, určené pro jednu noc, ovšem jen když potmě najdete cestu a aniž byste se přerazili, ulehnete do postele. Zpětně smazané záznamy. Jako když jsem v kartografickém úřadě seřazoval geografické údaje, šířky a výšky, stupně a souřadnice. Přesně udané, oddělené body. Body, které utvářely čas, strávený mezi prací ve výškové budově a v ulicích, byly samy zhuštěny do jednoho jediného tmavého kruhu, značení, které se pouze mírně vychylovalo do stran, byly to body navrstvené na sobě a místo na mapě jim bylo přesně určené.

Ta mapa vůbec nepřipomínala reálné podíly souše a moře, jaké bych někde (někde ve „starém světě“) mohl najít. Nebyla to mapa Evropy ani Asie ani Severní či Jižní Ameriky ani jakéhokoli jiného kontinentu, jaký jsem si mohl vybavit. A vybavit jsem si jich mohl vskutku hodně, za léta praxe v ústavu jsem si vryl do paměti velké množství reliéffů, ohraničení, pevninských výběžků, znázornění terénu, zvlnění, pásem, vrstevnic... S tím vším jsem teď operoval po svém.

Vytvářel jsem svou vlastní mapu.

Přišel jsem na to, jakým způsobem se pohybuji po různých místech. Spánek byl v tomto pohledu pouze médiem, jaké umožňovalo konstruovat tuto novou mapu. Mohl jsem si to uvědomit teprve poté, co jsem se ocitl na onom opuštěném pobřeží, kde jsem křičel do vln, blízko konce (ten bod byl nyní zcela v rohu mapy, jako nejzašší bod, v měřítku světa rovnající se snad pouze severnímu či jižnímu pólu) a poté zde, vprostřed smyšleného plánu, chráněn jakoby vnitrozemím, chráněn pohořím od severu a ovlivňován jižnějším mírným pásmem. Ten rozdíl těch dvou bodů by byl na klasické mapě měřitelný, zde byl pouze odstupňovaný, protože na velkém plánu, který jsem viděl před očima tak živě, náležely body časové, nikoli prostorové přímce. Tím se tedy jednotlivé body jakoby rozsvěcovaly a opět uhasínaly. Se stejným potenciálem se také různě po plánu přemísťovaly.

Proto byla ve viděném obraze naprostá absence něčeho, co mohlo být přirovnáno loučení. Pohyb v bodech byl kontinuální, dělen v různých okamžicích škrty, které okamžitě převáděly náboj místa třeba i v jeho naprostý opak. Šlo však ale o jakýsi pás, který byl pouze náhle překroucen, pak opět narovnan, ale stále měl svůj tah a držel pohromadě vše co bylo na jeho počátku i na jeho konci.

Velká nástěnná mapa: Takto zhruba jsem si mohl zpětně přiblížit obraz, který jsem viděl, spic v zahradním altánu.

V polospánku jsem spokojeně oddychoval. Slunce už bylo vysoko, bylo po poledni. Kromě zvuků zahrady jsem zaznamenal občas i ruchy, které mohla vyvolat jediné lidská činnost. Snad někde v dálce šlo slyšet jakoby pravidelné oddychování motoru. Připomnělo mi to zvuk malého parníku. Doktorovy a Asgerdovy plavby s proviantem kolem Askøy. Doutníky, které jsem si tenkrát od doktora koupil, zůstaly v tom dřevěném srubu. K tomu malému obydlí někde tam na břehu jsem neměl žádný vztah. Vyjadřovalo pro mne stejný chlad, jaký panoval venku. Na pláži jsem přežil svůj vlastní konec, chlad a drkotání zubů.

O co příjemnější bylo toto teplé podnebí! Jak dlouho jsem neviděl takhle bezelstně modrou oblohu. Ospalost, příjemná ospalost. Normální, unuděný den. Který? Označení dnů v týdnu nepasovalo a vzhledem k celé situaci mohl být dnes jediné nějaký ten osmý, zcela nový kalendářní den, s kterým se také až dodnes čekalo.

Nechtělo se mi vstávat. Jediné moře, které existovalo, bylo moře času. Odteď až ke konci pásu. Připomínal jsem si onu velkou nástěnnou mapu. Ten obraz už nebyl tak jasný, byly to jen matné obrysy, žádné vrstevnice, žádné přesně do mapy zanesené tvary, jen různobarevná plocha, na níž se měnily barvy – tu vyrostl z pobřeží nějaký nový poloostrov, tam se zase zaryl do pevniny nějaký předtím netušený fjord. Jinde ztmavla modrá barva, protože se hloubka moře o několik stovek metrů prohloubila, jinde zas nahradila barvu moře barva nížiny, jakoby narychlo byla vysušena a přeměněna v poldery a souš se svažovala pod úroveň moře za písčitémi dunami. Místa nejvíce hnědá vytvářela reliéf, slibující velké výšky. Světlé modré linie a plochy v pevnině prozrazovaly zas široké toky a jezera nebo plesa. V mapě však jakoby chyběla červená síť, vyznačující trasu dálnic a silnic, nebyly tu ani černé linie tratí. A zvláště tu působila naprostá nepřítomnost šedých ploch, označujících městskou zástavbu. Viděná mapa byla pouze čistým, ryze přírodním a neustále se měnícím kusem souše: ostrovem, a modrým okolím, které ho ohraničovalo buď cele, z malé části či vůbec: mořem.

Záleželo pouze na měřítku – přiblížení, detailu či celku.

Všechna souš je ostrovem!

Tato viděná mapa byla zcela jiná, než jakou jsem znal, ale byla to mapa ostrova, bezpochyby.

Askøy.

Odpoledne

Už asi hodinu jsem jenom ležel v altánu. Nikdo mě nesháněl, nikdo mě nevolal k obědu, nikde známka nějakého povyku pro nic. Kdybych tu ležel do večera, nic by se nedělo. Přišlo mi to po těch dnech na pláži jako oáza. Můžu donekonečna opakovat větu „Ten klid, ted klid...“ a nezbude z ní víc, než co rozfouká vítr v zahradě.

Posadil jsem se. Celou dobu, co jsem viděl „velkou nástěnnou mapu“ jsem vlastně jen ležel na huňatém koberci a byl přikrytý pestrou dekou. Podíval jsem se na ni zblízka. Byly to rozstříhané staré obleky, vpletené v řadě do sebe, ze zbytků vyrobený barevný pruh. Rozpoznal jsem bývalou flanelovou košili a nějaký starý svetr. V pruzích tu byly protkány hrubou přízí. Držely tvar, nelámaly se na boku, byl to rovný pás, jaký by bylo možné plést donekonečna, dokud by odrůstali mladí košilím a svetrům a prohlásili je za neúčinné. Představil jsem si staré ruce, které mohly spřádat tuhle barevnou deku.

Nebylo mi jasné, jestli travnatý plac altánu také náležel hotelu. Nebyl ohraničený jako zahrada. Viděl jsem sloupky obrostlé břečťanem, zahradu a za nimi dům červené barvy – náš hotel. Jak dobře to zní: „náš hotel“.

Skončím tady?

Klidně, zůstal bych tu až do konce.

Ten je na hony vzdálený kamenité pláži.

Měl jsem skoro chuť vstát a předvést ty samá gesta, která mě zachraňovala na pláži. Oprášit se a poskakovat, protože slunce vylezlo z mraků.

Nikde žádné mraky. Staromódní gesta. Chuť si pískat.

S první melodií, co jsem si vybavil, jsem odhrnul deku. Posadil se na širokou lavici a opřen o široké dřevěné zábradlí altánu jsem se vyklonil směrem ven.

Směrem k místu, které jsem nebyl sto odhalit a které mě svou nezachytelností, nazaředitelností potvrzovalo rozsvěcující se a zároveň uhasínající bod na „ velké nástěnné mapě“.

Rovina. V mapě by tomuto místu odpovídala zelená barva. Nížina, široko daleko nejvyšší bod nemá víc jak 20 metrů nad mořem.

Moře. Nic mi nešeptá, přestože jeho šeptání by zde mohlo být slyšitelné.

Co? Co říkáš?

Maximálně v duchu počítat tvé vlny, ale ne tvůj hlas. Můj neslyšitelný vzkaz moři. Tužil jsem jeho přítomnost hned za stromy, které byly na obzoru. Snad i bylo skrz stromy vidět, jako tmavý pruh.

Na obzoru mžení od slunce. Teplé. Cvrkání v trávě, tolik dění v zahradě, pomalého, ale trvalého.

Různé zeměpisné šířky a délky by mohly odpovídat tomuto místu. Samo slovo „místo“ už bylo tak ořepané, že ho nebylo možné použít pro výhled, který se mi naskytl. Normálně by to byl kraj – placka, takhle z něj bylo něco víc.

Než se člověk odhodlá vstát, myslím vstát až do posledního prohnutí se, tak projde několika oddalováním, až uzná ten jeden okamžik (jakýkoliv jiný) za nejvhodnější chvíli, začít zbrusu nově, zbrusu stejně:

- Tak vstávej do tohoto dne.

Ale úplně jinak, než jako z finské balady. O 180° stupňů jinak.

Když vstanu a vyjdu z altánu, projdu brankou obrostlou břečťanem, ocitnu se v zahradě, kde dopoledne ležel (kolik může být teď hodin?) a nalevo jsou prosklené dveře a žlutý závěs: vchod do baru.

Doktor spí. Nemluvný Asgerd, bývalý kormidelník lodi je možná už prospalý, ale odpočívá dál.

Sif.

Mladá číšnice u baru.

Nějací noví hosté ? Staří zákazníci ?

Mám tušení, že hotel, chci-li ten dům tak nazývat, má jen čtyři hosty. A těmi jsme my, osazenstvo, jež jsem nyní vyjmenoval.

Krátce cestou ke dveřím baru

Jdu přímo.

Stromy.

Už jsem si skoro myslel, že strávím celý den v altánu.

Pět prvních bodů před vstupem do baru jsem zaznamenal jen krátce:

Můj vzkaz obrazům – jděte si svou cestou!

Pomalů se vzdalují.

Pohybují se pomaleji.

Umění je podívaná.

Návštěva přijde směrem od pláže.

Představa: kdo může být zanesen do přítomnosti prostřednictvím návštěvy?

Představa: prázdný sál

Jediný, kdo se snaží upoutat pozornost: představa.

Jdu přímo

Stromy

Už jsem si skoro myslel, že strávím celý den v altánu.

Oddalují setkání s doktorem a Asgerdem.

Oddalují setkání se Sif.

Oddalují setkání s Ives.

Mají svoji minulost, ale daleko víc přítomnost. Vlastní své nejsoučasnější okamžiky zcela pevně. Snad záviděníhodné? Každý z těch čtyř by mi mohl něco prozradit, ale tuším, že se od nich asi nic nedozvím, nebudu-li se pomalu a taktně vyptávat.

Přijde třeba odpoledne někdo na návštěvu? Posadit se do altánu do společnosti? O čem by se mohlo mluvit? Už při některých slovech bychom se nemuseli shodnout. Například – názvy měst. Kde je tu nějaké město s pravidelným pohybem? Návštěva přijde jako skupina a usadí se zde s námi. Otevře se doktorovo dvanáct let staré víno.

Možná padne návrh jít na společnou procházku. Jsem unavený, přestože jsem prospalý.

Otvírám dveře baru. Sif sedí na vysoké stoličce a usmívá se.

Ostatně, mohl bych se taky usmívat, ne ?

Sif / odpolední návštěva

Jak jsem vešel do dveří, tak jsem se tedy usmál a pevně se rozhodl dozvědět se víc, než co vím dosud. Pokud budu chtít přesněji určit, kde se mohu teď nalézat, dokážu z toho i odvodit (snad), co se děje v okolí a jakým rytmem je členěn čas: Jeden bod, co se na chvíli rozsvítí. Pak se snad zorientuji. Dřív, než ho zas ztratím.

Posadil jsem se na první židli u pultu a tak byl ob dvě místa od Sif.

-Dobře jste se prospal?

-Ano, děkuji.

- Nemusíte děkovat. Nemusíte platit.

- Chci poděkovat a chtěl bych se odvděčit.

Sif se pousmála.

- Čím byste se chtěl odvděčit ?

- Řekl bych vám, co se děje jinde.

Sif se zasmála nahlas:

- Prosím Vás, co byste povídal ?

- Ne, já bych nemluvil. Poslouchal bych Vaše vyprávění a pak bych si z toho snažil ujasnit, zda je toto místo nalezitelné na mapě.

- A na jaké mapě ? Prohledejte celý hotel: Nikde nenajdete žádnou mapu. Ani v pokojích, kde dřív někdo byl. Nikde ani žádný zapomenutý letáček s malým plánkem. Myslím, že Vaše snaha bude zbytečná.

Nedal jsem se zviklat, protože jsem si byl jist, že i jen přibližný náskok by znatelně přiblížil situaci, ve které nyní můžeme skutečně probíhat:

-Máte papír a tužku? Zkusil bych tu mapu nakreslit.

Sif přeci jen zpozorněla. Usmála se ještě, obešla pult a z kuchyně vzala bloček, v kterém bylo pár starých záznamů (snad i účtů, mohly existovat aspoň takto, jako archiválie starého světa), tužku se silnou tuhou, klapla s těmi dvěma předměty o sebe a zas obešla pult.

-Tak něco nakreslete. Mě by to teda taky zajímalo, kde jsem.

Vzal jsem tužku a malý sešit, otevřel ho na první stránce zezadu a položil na desku pultu. Zas to klaplo. Podíval jsem se na Sif a zeptal se:

- Sif ? Co tu celý den děláte ? Kolik hostů je v hotelu ?

- Celý hotel - jak ho nazýváte - má jen čtyři hosty.

- A jak jste tu dlouho ?

- Nevím.

To mě trochu zarazilo:

- Vy nevíte, jak dlouho tu jste ?

- No několik dní určitě.

- A jak jste se sem dostala ?

- Já prostě... já vím, že si asi myslíte, že jsem tu už dlouho, ale ve skutečnosti se snažím být co nejméně klidná, protože co se za poslední dny stalo, je už zcela mimo moje chápání. Utěšuji se tím, že se mi to snad jen zdá a že se někde v klidu probudím. Rozruší mě každá upomínka na něco reálného. Víte... jak bych Vám to řekla...

Bylo vidět, že je dost nervózní. Obešla ještě jednou pult, sáhla do skříňky a vytáhla: karton krátkých doutníků ! To snad není možné, to jsou ty samé, které jsem nechal ve sruhu. Dřevěné pouzdro a v něm vyrovnáno 50 kusů krátkých tmavých doutníků, patrně brazilských, budících zdání, že jsou ručně balené. Sif otevřela víko krabice a nabídla mi. Pak si vzala i ona. Vzal jsem z pultu vedle zápalky a připálil jí. Bylo to jak z několikrát ohrané filmové scény, kde muž připaluje ženě cigaretu. Pouze krátký brazilský doutník působil nějak nepatřičně. Možná tak film z Latinské Ameriky. Opět další konkrétní zeměpisné místo. Co se s ním jen TEĎ mohlo stát? Co s ním probíhá ? Co probíhá zde ?

- Sif, buďte klidná, doufám, že to není tak hrozné. Myslím, že můj příběh se bude podobat Vašemu. V určitých okamžicích určitě...

Sif velmi pomalu kouřila doutník. Vypadalo to zvláště. Já jsem pomalu také nasával a vypouštěl kouř a hrál si s ním – pokoušel se o kolečka, pravidelně povysunoval kouř z kruhově zaoblených úst, až mi pár zdařilejších exemplářů proplulo před očima: Ano - jako u parníku s proviantem. Jako kola dýmu z doutníků kapitána, jemuž zůstal trajekt v Hardangerfjordu. Teď jen jediná otázka: Kam se poděli cestující ?

Sif Nalila dvě sklenky ginu. Přitukli jsme si. Bez zvuků do sebe vyprázdnila sklenky a Sif si zhluboka oddechla a řekla něco, čemu jsem nerozuměl. Řekla to ve své řeči. Znovu jsem pak poznával ten akcent. Podobný, jaký měla Ives:

- Před nějakou dobou mi sestra nabídla, ať s ní odjedu, byla připravená sbalit mé věci, vzít mě s sebou autem do města dolů a pak dál a dál do jiného města a pak letadlem pryč. Bylo to určitě nedávno. Sestra měla docela naspěch, musela stihnout odlet. Odlétala narychlo někam hodně daleko kvůli dobré práci. Já jsem s ní nechtěla jet, nemohla: právě jsem se vdávala za muže, s nímž jsem se kdysi rozešla a sestra přijela rovnou, když skončil obřad. Nemohla jsem jet. Ale teď si říkám: Možná jsem měla. V té situaci bylo naprosto absurdní jet, to bylo jak z nevydařeného vtipu: Jedna se vdává a druhá za ní přijede s tím, ať všeho nechá a jede s ní. V mžiku zanechat muže, známé, kněze, pár přihlízejících, ale hlavně místo, kde jsem se cítila dobře a jet někam pryč, na místo, ke kterému nemám žádný vztah. Sestra mě i přemlouvala, že ta práce, již má nabídnutou, je natolik dobrá, že během pár týdnů může manžel přijet za mnou, klidně i všichni známí... Ale ona sama věděla, že v takové situaci neobstojí: Je to nesmysl, řekla jsem jí a ona pokývala hlavou, řekla, že ví, ale přesto mě alespoň chtěla vidět, že se prý prostě rozhodla, náhle, zničehonic, ale vzala tu nabídku a během jednoho dne odlétá. Z Bergenu vlakem do Osla a pak letadlem...

- Jaká to měla být práce, kvůli které Vaše sestra tak rychle odjížděla ?

- Dělal překladatelku.

- A jak se jmenuje Vaše sestra ?

- Ives.

Asi k tomu muselo teď dojít, abych zjistil, že Sif je Ivesina sestra.

Měly společné dětství

Sif se na vše rozvzpomínala. Když byly obě malé a Ives si vzala konička, kterého měla Sif tolik ráda a s kterým si nadevše ráda hrála i Ives, tak Sif přeprala Ives na zahrádě.

Když se Ives rozhodovala jít na vysokou školu, Sif opouštěla svého budoucího manžela. Ives se smála Sif a Sif se smála Ives.

Každé z nich se zdály sestřiny problémy malicherné.

Sif byla jen o rok starší, než Ives.

Znovu jsem si při jejím vyprávění uvědomil, jak Sif na můj dotaz po původu jména vzpomněla babiččina severského příběhu, v němž měla dívka Sif hodně štěstí. Jestliže měla mít vskutku štěstí, pak mohla Sif opouštět svého budoucího manžela skutečně jen proto, aby byla později připravená se s ním znovu setkat. Teď však od něj byla zas odpoutaná a já jsem ji dokázal snad jen z části pochopit, jaké to musí být, ocitnout se najednou bez muže, kterého nade vše milovala a zcela mimo veškeré měřitelné souřadnice. Ve vzduchoprázdnu, majícím podobu hotelu, doktorovy a Asgerdovy přítomnosti a přítomnosti mě, který tvrdí, že se pokusí načrtnout místo, kde jsme. Sám bych z toho nebyl moudrý. Nemluvil jsem, jen jsem pomalu vypouštěl dým, stejně tak i Sif. Nalila ještě dvě sklenky, opět si přitukli, tyto gesta platila v tomto prostředí za ochranná, připomínala něco starého, něco z „měřitelného prostředí“.

Sif vyprávěla pak dál:

Když se oba jejich rodiče rozhodli odstěhovat, tak se i obě sestry rozhodly být na čas zvlášť. Rodiče odešli do města, kde měla Ives školu, protože i oni tam dostali výhodnější práci. Berland bylo příliš malé město. Sif zůstala v jejich rodném městě Berlandu, rodiče a Ives byli v Bergenu. Sif je navštěvovala co druhý víkend, ale pak stále méně, protože se zařizovala po svém. Žila v jednom domu a snažila se zbavit vlivu svého budoucího manžela a své mladší sestry. Byla sama, pouze občas s mužem, ke kterému ale neměla hlubší vztah. Ives nedostudovala školu. Poslední rok se zkrátka rozhodla toho nechat. Začala pracovat v jednom Bergenském stavebním koncernu jako překladatelka pracovních smluv. Měla peníze a mohla si dovolit koupit si vlastní byt a vlastní vůz a navštěvovat Sif, která se mezitím také odstěhovala z Berlandu, a to až nahoru, k Herdle, na samý konec Askøy. Tam trávila čas, uzavřena od okolí a znovu se přibližující svému budoucímu muži, který začal pomalu vycházet ze své zdánlivé pomatenosti. Přebývali oba v jednom domu v malé vsi Skansen, naproti ostrovu, kde byl starý kostel a několik domů, tvořících stejnojmenné městečko Herdla. Poslední díl souostroví, k němuž náleželo i několik drobných ostrůvků, porostlých borovicemi. Ze vsi bylo vidět po širém okolí, k sousedním ostrovům. Často jezdila na Herdlu, kde byl širý výhled do moře. Přála si odstěhovat se jednou až na poslední ostrov, až tam, odkud už by nebyly viditelné lesy a domky na Melandu, pole Eldsfjellu a celé Sæbø po pravé straně a spousta nad hladinu roztroušených kopečků Hjelmu a jižního Fjellu po levici, ty malá opuštěná místa souše, kol nichž se uzavírá moře a na nichž zelené borovice a jasaný jediné vyvyšují ty zbytky země, která se nenávratně propadá ke dnu mohutného oceánu.

Tedy přeci jen – Askøy.

Sif vyprávěla velmi pozorně a každé konkrétně řečené místo jí vykouzlilo v očích upřený výraz, někam úplně mimo místnost, v níž jsme se oba nalézali. Věděli jsme oba, že všechno kolem už vzalo v reálných mezích za své, ale konkrétní gesta a názvy ostrovů a měst sem vracela pocit, že se všechno uplynulé dá ještě složit tak, aby byla současnost zcela ozřejmena.

Znovu pak Sif připomněla, jak Ives přijela do vsi, kde se Sif opět sžila s mužem, kterého se pak rozhodla si vzít. Nevypytával jsem se na nic, Sif měla chuť všechno říct sama. Nedokázala pochopit, že on tu teď není. Nevěděla, proč se vše tak změnilo. Její pozornost a výraz očí zmizel, když mluvila o svém muži. Trásla se jí ruka a popel z doutníku jí upadl na kolena. Smetla ho, ještě potáhla kouř a pak doutnající zbytek jedním pohybem přimáčkla k popelníku, až se ozvalo mírné syknutí. S oním sykla i Sif. Vskutku zasyčela, protože řekla několik vět v cizí řeči, na jejichž počátku zopakovala několikrát své jméno. Pak mi ty věty přeložila:

-Sif Sif Sif. Měla jsi snad jet se svoji sestrou a nechat všechno být? Všechno by dopadlo bylo jinak?

Když Ives zjistila, že se Sif vdává, byl to pro ni skoro šok. Sif o svém sňatku neřekla nikomu z rodiny! Jediné oznámení, nic! Ives přijela a nevěřila svým uším. Lidé jí pobízeli, že jede pozdě, že už obřad začal a ona nic nechápala. Jaký obřad? Lidé zas nechápali, jak může Ives nevědět, že se její vlastní sestra vdává. Muselo to být pro Ives asi opravdu hodně věcí naráz. Lidé ze Skansenu ji odkázali, ať přejede most a vydá se stále rovně. Před domy usedlíků na Herdle je bílý kostel, viditelný už od mostu. Tam prý Sif najde.

Sif se vdávala skoro tajně. Pár svědků z okolí, přátelé, kteří je v domku u Skansenu navštěvovali. Ives přijela ke kostelu, když byl obřad skončen. Vystoupila z auta a zůstala nehybně stát, zírající na svoji sestru. Jediné, co byla schopna říct, byl dotaz, proč jí a rodičům nic neřekla. Ptala se jí, co to provádí. Nechápala to, protože Sif tu seděla a proti ní seděl muž, s kterým se kdysi rozcházela, jen byl teď o něco starší. Sif se tvářila šťastně, muž ji hladil kolem ramen, Sif se téměř rozplývala a Ives tu stála neschopna řeči, těkajíc očima ze sestry na muže, kvůli kterému si kdysi chtěla Sif ublížit, který jí zkazil mnoho a mnoho dní v době, kdy mohla být Sif mladá, bezstarostná, krásná a šťastná.

Měli jen malý obřad v tom starém kostelíku na Herdle, na místě, kde dřív stával dřevěný, ještě z doby prvních lidí na severu, z doby posvátného místa a pozdějšího archeologického naleziště.

Bylo zajímavé poslouchat, jak se Sif a Ives tenkrát rozešli, Tenkrát, když rodiče odjížděli z Berlandu a stáli před domem a plnou dodávkou věcí, které brali s sebou. Otec a matka naposled přemlouvali tvrdohlavou Sif, zda s nimi přeci jen nepojede do Bergenu, ať si to ještě rozmyslí, ať nevyvádí žádné hlouposti, ať zapomene na toho cizince, ať se zbytečně netrápí, že právě teď může jet do velkého města, seznámit se s někým jiným, ať nezahazuje tuhle příležitost, ať nezůstává sama. Rodiče dlouho takto mluvili k Sif, ale ona si jich nevšímala, Zaběhla do domu a vrátila se s jejich fotografií, ať si jí vezmou s sebou. Matka už to nevydržela a zlostně na ni křikla, že není možné, aby se tak chovala, že je ještě dítě, ale Sif jim dávala onu fotografii, na níž byli oba rodiče, mladí a každý měl na klíně jednu holčičku: Ta tichá byla Ives a ta křičící byla Sif. Podala tu fotografii matce a řekla, ať si to dítě vezmou s sebou do Bergenu, ale ona že zůstává zde, to jí nikdo a za nic nerozmluví, to je její rozhodnutí, jaké nehodlá v žádném případě měnit. Matka vzala fotografii, nastoupila do vozu, zabouchla za sebou dveřmi a pak se na předním sedadle dala do pláče. Otec se upřeně díval na Sif a jen kroutil hlavou. Jen doufal, že toho opravdu nebude jeho dcera litovat. Sám nevěděl, na čí je straně. Chtěl mít pokoj, odjížděl on a dvě

ženy – jedna tu chtěla zůstat a on nebyl proti. Věřil Sif, že to dokáže, že se o sebe postará, ale nebyl si jist jejími důvody, které se mu zdály přeci jen v něčem dětinské, trucovité.

Ives vycházela tenkrát poslední z domu. Postavila se proti Sif a pak se obě krátce objaly.

Obě si řekly, že se ještě samozřejmě setkají, že si budou psát, že se budou navštěvovat, ale řekli si to tak bezduše, že oběma bylo jasné, že svá slova nebudou zřejmě dlouho dodržovat, že se setkají jen díky matčině urputnosti mít svou dceru stále ještě u sebe a otcově zvědavosti po dceřině samostatnosti. Obě tak i věděli, že sami od sebe se o častější setkání snažit nebudou.

A najednou se Ives objevila, pět let po onom rozloučení a dva roky od doby, kdy se naposled viděli na jedné krátké Ivesině návštěvě, k níž byl navíc impuls z Ivesiny strany více pracovní (jedna stavba v blízkém Kjerrgardenu, to Sif neopoměla zdůraznit) než osobní. Po této poslední návštěvě a téměř žádné zprávě, již si sestry navzájem byly schopny odeslat (jen Sifin jeden korespondenční lístek s novou Skansenskou adresou a Ivesina jedna pohlednice k Vánocům, nepočítaje pohlednice a dopisy od rodičů, k nimž se Ives vždy pouze podepsala), tedy po této mlčenlivé době vzájemného odcizení přijela náhle Ives za Sif až na samý konec Askøy a prosila ji, ať s ní jede do Bergenu, ať spolu odletí z Osla, ať i Sif odjede tam, kam chtěla Ives za práci, hodně daleko, odkud už by se nikdy nemuseli vracet a ostatní by za nimi mohli přijet. Ives chtěla přesvědčovat, že je to příležitost, že můžou obě vydělat peníze, aby pak uskutečnili to, o čem obě sní. Ale ani jedna nemohla vůbec vědět, o čem ta druhá sní. Jejich sny si byly vzdálené. V okamžiku svatby to byl vše jen nesmyslný návrh.

Sif samozřejmě Ives odmítla, a pak se na chvíli omluvila muži a přátelům, kteří nabyli během jejich hlasitého rozhovoru pozornosti a pak chápavého pohledu, který se pouze změnil v pokývnutí, vyjadřujícím porozumění, když se Sif omlouvala za svou kratší nepřítomnost, dokud si s Ives nepromluví. Obě sešli od kostela až dolů, blízko k pobřeží, posadili se na dva kameny, které byly na kraji cesty, vedoucí k pláži. Obě si dlouho povídali, zatímco za jejich zády šlo z dálky slyšet ruch veselících se účastníků svatby. Zatímco stál na zahradě před kostelem byl prostřen a pronášely se přípitky, dívala se nevěsta a její sestra na široké moře a snažili se každá druhou pochopit.

Rozešli se v dobrém. Vraceli se k svatebním hostům v dobré náladě, drželi se kolem ramen, zpívali nějaké severské písničky, byli jak dvě největší přítelkyně. Hosté se shodli na tom, že vypadají vskutku jak dvě sestřičky, kněz, který byl v družném hovoru se Sifovým mužem, se na ně usmíval a popřál jim vše dobré. Ives se se Sif dlouho loučila, objímali se, až se na to muž nevěřičně díval, kroutíc hlavou a hosté si dopřáli i nějaké připomínky v žertu. Ives pak pevně stiskla ruku Sifina nynějšího manžela a předala mu ji do rukou Sif. Jejich ruce pak spojené několikrát poklepala, jako si člověk někdy poklepává do pomalého rytmu. Rozloučila se s knězem a hosty a nasedla do auta. Odjížděla z Herdly do Bergenu a odtud přes pohoří na západ do Osla a odtud pak letadlem.

Daleko, někam, odkud se nechtěla vracet.

Seděl jsem a jen poslouchal. Nedalo se k tomu nic říct. Nechtěl jsem se na Ives vyptávat. Sif neví, kde je její muž, já nevím, kde je Ives. Sif se však trápí daleko víc, pochopila, že hra na uklidněnou již nezabírá, že se nejedná o snění, ačkoli se tak vše jeví. Její svatba byla od brzkého rána, jak si přála, pak se celý den veselila s přáteli a mužem,

cítila se šťastná jako nikdy předtím, zatímco její sestra ujížděla do Bergenu a pak dál do Osla a pak letem někam pryč, někam, kde byl i jiný čas, kam přiletěla a bylo opět ráno a ona ihned nastoupila do práce, nejrychlejší změna v jejím životě, den, kdy jsem ji potkal a kdy nás i náhoda ten večer svedla dohromady. Tedy noc po svatbě, kterou Sif strávila se svým mužem a když pak oba konečně usnuli, probudila se pak Sif zde. V hotelovém pokoji, kde, když sešla dolů, tak potkala pouze doktora, který jí vysvětlil, že je čišníci za barem a že snad se jí něco zdálo, ať se uklidní, porozhlédne a neznepokojuje se dojmem, že něco není v pořádku. Sif zcela rezignovala na snahu ujasnit si, jak je možné, že se ocitla zde, vzala to jako fakt, který je natolik nesrozumitelný, že nemá cenu pokoušet se ho nějak rozluštit. Svatba, její muž, sestra Ives, rodiče, dětství, ostrov Askøy, to vše se jí náhle zdálo stejně tak neskutečné, jako toto prostředí. Neopouštěla hotel, zdál se jí klidný, přesvědčila sama sebe, že zřejmě zešilela a tak bude nejlepší jen sedět za barem, poslouchat rádio a občas promluvit s doktorem a pár hosty, co sem přicházejí

- Jací hosté ? nevydržel jsem se už neptat
- Taková menší společnost, brzy je poznáte
- Jak jste tu dlouho, v tomto domě, to jste schopna říct ?
- Několik dní, ale čas tu zkrátka neexistuje. Rychle jsem si tu zvykla, ničemu se nedivím, když občas někdo přišel, nic jsem nevyzvíдалa, prostě jen tak mluvila o nepodstatnostech, nesnažila se zjistit, kdo jsou ti příchozí, prostě to brala, jak to je. Při rozhovorech v altánu, kde se sešla, myslím předevčerem, skupinka pěti lidí, s námi jich bylo osm, udržoval doktor celou dobu hovor svým vyprávěním o staré vesnici a severanech, jak zpívali, jak tam potkal Vás. Nevyprávěl moc o tom, jak jezdil kdysi s proviantem, v podstatě se z jeho vyprávění nedá nic odvodit, jsou to jen další vrstvy navíc, pak už není vůbec jednoduché si přiznat, že skutečnost vzala za své se vším všudy.

Musel jsem jen přikývnout. Doktor byla podivuhodná postava. On a Asgerd byli jako dva pilíře, které to tu podpírali. Stejně tak se chovali i na přípravě ragnaröku. To vyprávění je a bude v podstatě nesmyslné, ale zase člověk se při něm odpoutá od současné chvíle. Pohádky, legendy, mýty, smyšlené příběhy, polopravdy, pololži, věty bez věcné a snad i gramatické souvislosti: to všechno mohlo být doktorovo vypravování.

Seděli jsme pak chvíli mlčky. Sif všechno pověděla a šlo nyní slyšet její pravidelný dech, jako by do této chvíle šla svou cestou a potřebovala si nutně vydechnout, aby mohla pokračovat. Venku bylo pěkně, ale nás to vůbec nelákalo, chtěli jsme počkat na večer, až se slunce skloní níž k obzoru (přeci jen ale teplota tu jistě nebyla jižní), hlavně jsme však čekali na doktora či Asgerda, na příchozí hosty, u nichž bychom chtěli pokročit v objasnění toho, co jsme oba nebyli schopni dosud pochopit. Papíru jsem se nedotkl, zatím ze Sifina vyprávění jsem si vytvořil obraz místa, které je naprosto nepolapitelné.

Ale především jsem se ujistil, že můj případ není ojedinelý.

Jednu noc usnout vedle manžela a druhý den se probudit v cizím hotelu, přesvědčena neznámým (Sif však o prvním dojmu z doktora doplnila – povědomým) člověkem, že je barmankou, vše je zdarma, občasně návštěvy hostů rozptýlí...

Neudržel jsem se, abych nepoznamenal:

- Sif, přeci jen jste měla velké štěstí.

Zadávala se trochu nechápavě:

- Ztratila jsem muže, kterého miluji a teď zjišťuji, že všechno se muselo odehrát a jediné vysvětlení, které mě ještě napadá, je nějaká zvláštní nemoc, duševní vakuum, v němž já jediná dlím, naprosto zbavená vědomí o tom, co je skutečné, nebo snad i jiná forma života, když už asi dávno neexistuji... A Vy mi... nebo, počkej, už si prosím tě nebudeme vykat... ty mi říkáš...

- Říkám, že jsi měla štěstí.

Podal jsem jí ruku, zadávali se na sebe, protože teď byli, jak se říká, na stejné lodi (napadlo mě to, protože mohlo jít vskutku o loď, budící zdání pevniny, ale to už by bylo dost přehnané). Také teď byla vhodná příležitost, abych znovu řekl své jméno a už Sif zbytečně nevykal. Žádné jméno mě nenapadlo, takové, kterému bych patřil. Mohl jsem být Ask, strom jasan, stejně jako bývalý pracovník vojenského kartografického úřadu Lukas. Ani jedno se mi nelíbilo, ale jménem mě tu nikdo neoslovoval, takže jsem nemusel nic měnit. Sif zůstávala Sif:

- Sif. Babička mluvila pravdu. Jsi krásná a máš štěstí.

- Co to zas říkáš ?

- Měla jsi štěstí, že jsi se probudila hned zde...

Chtěl jsem i já vyprávět, o setkání s Ives, o dnech na pláži, srubu, studeném moři a strachu. Sif jen dodala:

- To ano, přes den jsem se tu zatím cítila zcela v bezpečí, ale v noci jsem upadala do snů, z kterých bych se snad nikdy nevrátila, kdybych nevěděla alespoň to, že se probudím v hotelovém pokoji. To mě vždy vrátilo zpět, i v tom nejhorším jsem si nakonec řekla: Probud' se v tom pokoji, kde jsi si lehla. Není na tom nic těžkého. Ráno jsem se vždy probírala celá vystrašená, ale pokoj mě uklidnil a já ty sny zas zapoměla. Ale když se mi ty sny teď vybavují, tak...

Zas jen povzdechla a zakroutila hlavou. K tomu jsem nemohl nic dodat, mé zmínky o dnech (dnech ?) na pláži by najednou vyzněly jinak. Mohly se jevit jako neopatrnost, neobratnost v probouzení.

Byl jsem unavený. Dekorativní vzory v rohu se shlukovaly.

Bylo už odpoledne a doktor ani Asgerd nepřicházeli. Co těmhle dvěma, kteří to tu podpírají, co těm dvěma se může zdát ? Podpírají to snad právě oni dva svým sněním ?

Sif přerušila opět mlčení:

- Ještě si vzpomínám, co mi vyprávěla babička:

'Sif – platila za nejkrásnější ze všech žen'. Tak jsem asi zaplatila. Jsem tady a ničemu nevěřím.

- To tak není. Přijdeme na to, jak se věci mají, jen opatrně se vyptávat.

- Teď je samozřejmě řada na tobě, abys mi řekl, kde ses tu vzal?

V určité chvíli nemusím odpovídat. To si mohu dovolit jen jednou. Ve zkratce jsem Sif všechno pověděl: Práce ve městě, pravidelný pohyb, kartografický úřad, vlastní byt. Setkání s Ives, sezení v baru a noc, kdy jsem usnul a ostatní už bylo jinak. Ovšem popisy, které mi nejvíc ležely v hlavě, popisy těch nesrozumitelných a nepřijemných okamžiků (hodin ,dní ?), strávených na studené kamenité pláži (vyjma jednoho probuzení s Ives, takhle vzpomínka zase rozesmůňovala mě), tyto popisy jsem si nechal pro sebe. Staly se

zkrátka zcela nepředveditelně do řeči. Přešel jsem je poznámkou, že se mi také něco podobného zdálo, co nebylo zrovna dvakrát příjemné, ale blíže to nedokážu přiblížit.

Papír, kde jsem slíbil načrtnout mapu, zůstával prázdný. Nahore v pokojích se ozvalo několikero otevírání dveří. Že by se tedy už konečně doktor a Asgerd vzbudili? Bylo už na čas, brzo zřejmě přijdou hosté. Doktor by se mohl vystavit nebezpečí, že si začneme bez jeho přítomnosti sami objasňovat své příběhy. Padne spousta názvů a jmen, která byla dříve hmatatelná. Doktor by náhle k tomu všemu také musel něco říct. Ale asi to není nebezpečí, vůbec, doktor naše úvahy tuší. Jednou nám bude muset všechno objasnit. Už brzo. Možná už dnešní setkání. Je k tomu nanejvýš vhodná příležitost.

Sif sešla do malého sklípku, do kterého se vcházelo z chodby a přinesla ono dvanáct let staré víno a několik lahví o něco mladších, v pěkné, slámou vyložené bedýnce. Uložila je do chladicího boxu v kuchyňce. Vída, další zcela jasné pohyby. Museli jsme se oba usmát.

- Dopadne to dobře, neboj.

Nic chytřejšího by mě asi nenapadlo, nemuseli jsme se utěšovat, toto odpolední alespoň částečné pochopení nám dodalo chuti a cítili jsme se tu lépe i z toho důvodu, že právě na tomto místě jako jediném se můžeme všechno další dozvědět. Někdo scházel dolů po schodech. Velká postava, pomalu se sunoucí, opírající se o zábradlí, oddychující. Prošla prosklenými dveřmi do chodby.

Byl to Asgerd.

Asgerd / hodina před návštěvou

Asgerd se prospal a sešel dolů. Řekl nám oběma:

- Dobré odpoledne

Požádal Sif o vodu. Seděl a mlčel.

- Jste unavený? zeptal jsem se

- Ne, ani ne, ale... nějak... doufám, že už to máme s doktorem z krku...

- Myslím, že ano

Podíval se na mě trochu nechápavě:

- Myslíte?

- Jsem si téměř jist.

- A v čem berete takovou jistotu?

- Ne, nevím, jen odhaduji. Mluvil jsem tady se Sif. My oba jsme se zde ocitli tak trochu proti své vůli, ale naprosto chápeme, že to bylo pro naše dobro.

- No to ano, určitě, jak jinak by... ale jak můžete Vy odhadnout – promiňte mi tu zvědavost – jak můžete vy odhadnout následující vývoj věci?

- Mám pouze tušení, že kromě zajisté chvályhodného úmyslu doktora svést dohromady mě a Ives a Sif a jejího muže do této situace byla tato volba i čistě taktická. Doktor odhadl správně nutnost přítomnosti člověka, sběhlého v kartografii, či spíše: dekartografii, jak jsme si mnohokrát s kolegy z práce dělali žerty. Totiž zpětnému vytvoření daného místa teprve až na základě vytvořené mapy či předložené mapy. Myslím, že v brzku bych po pár důležitých informacích mohl přesněji určit naši polohu...

- No, dobrá, dobrá, doktor říkal, že jste pracoval v kartografickém vojenském úřadě, jistá disciplinovanost, to se nikdy neztratí. Víte, vytvořit některé místo na základě mapy je

velkou měrou záležitostí živé představivosti a zběhlost v mapách je jen výhodou. Ale teď musím přiznat, že vskutku padla řeč o tom, jak je důležité mít zde někoho, kdo by se po všech těch změnách dokázal orientovat. Ale právě proto je snad i důležitější to, že jste se dostal ke všem plánům, které byly pouze interní, nepřístupné, ba dokonce přísně tajné. Plány a texty, které byly ještě vytvořeny před změnami a proto mají takovou důležitost, protože vše ostatní je pak více improvizací, je onou dekartografií, jak říkáte, to jistě, ale ta by se mohla změnit snadno jen v obyčejnou kratochvíli, nebýt znalosti dokumentů, navržených zřejmě jako jediných ještě před všemi událostmi. Chtě nechtě jste se stal nejcenějším informačním zdrojem na tomto malém kousku pevniny. Zřejmě totiž brzo necháme celé souostroví Askøy za sebou. Viděl jsem zběžně naši situaci, ostrov se znatelně mění. Mění se i pevnina, už to nebude trvat dlouho. Jediné, co nás ještě spojuje s pevninou, stále více pomyslně ale o to více i hrubě fyzicky, je most, vedoucí od Skansen do Herdly. Na Herdle je zdá se to nejnětější, je tu i kostel, několik stavení, tento malý hotel s velkými zásobami a musíte uznat: výhodná pozice ostrova oproti pevnině. Už zde se pomalu země noří do oceánu, zatím ne samozřejmě fyzicky, to ne, i když – kdo ví, ale už teď je jasné, že před námi je jen několik dalších ostrovů, ale jinak širá masa vody, v níž se skýtají velmi dobré možnosti k úkrytu – i když teď to zní jako utopie, to ano, to chápou. Ale přesto... přesto... No, víte, už jsem asi řekl víc, než jsem měl. Samozřejmě, těmito informacemi disponuje především doktor, ale v podstatě jsem si všechny tyto záležitosti dopodrobna vyslechl na onom setkání, tak se nemůžete divit, že toho mám stále ještě plnou hlavu...

Asgerd se na chvíli odmlčel, napil se ze sklenice a pak pokračoval:

- Doktor mluvil, mluvil silně a důrazně, dával své řeči i trochu dramatictější tón, to když mluvil zejména o důsledcích ochrany přírodní rezervace na Herdle. Přeci jen – neumím si vůbec představit, jak bych na základě tak naprosto nepodstatné, pro onu bandu nezajímavé skutečnosti, že na velkém travnatém prostranství Herdly žijí vzácné druhy ptáků a taktéž květena je tu převzácná, což řekl doktor, ale ve skutečnosti zde zas tak vzácné druhy nejsou, protože dřív zde bývalo i letiště a dnes je ten travnatý plac prostě jen travnatým placem, kde často odpočívají tažní ptáci. No zkrátka: Jak by se na základě takových skutečností dala přesvědčit ta naprosto zpitá banda, o níž jsem nebyl sto celou dobu pochopit, jak se může nazývat „hrdinskými válečníky“, Valhallany. Tam musí být věru rušno, v té Valhalle, to tedy... No, víte co, za chvíli přijde doktor, možná provádí nějakou tu malou sportovní sestavu, na protažení kostí, jak se říká. Přijdou nějakí hosté, už je nejvyšší čas si o tom všem dát řeč, doktor mi říkal, když se u zrcadla holil, že dnes otevře ona stará vína, která jsou tady ve sklípku.

Sif se vložila do Asgerdovy řeči jako osoba, mající přehled ve všem, co se týkalo baru, jí svěřeného:

- Ano, ano, jsou tam, bedna se slámou a starými ročníky vín. Nejstarší se dnes mají otevřít.

Skoro jsem se až divil, jak Sif ožila. Vída, když se jí podařilo všechno vypovědět, vypovědět mě, kterého skoro nezná, ale který se zde ocitl stejným způsobem jako ona, když to ze sebe shodila a vidí, že se věci přeci jen blíží nějakému rozuzlení, tak se opět ráda vžila do své role barmanky. Šlo jí to vskutku výtečně. Za celou dobu, co byla v nejistotě, utvrzena pouze neustálým přesvědčováním doktora, naučila se opravdu barmankou být, se vším všudy, jako by na to téměř měla školu. Vída, několik dní usilovné práce, jak se přesvědčit, že se nic nestalo a že prostě děláte, co děláte: Jste barmanka

v tomto hotelu, možná se vám něco zdálo, děvče? Možná jste včera upadla a nepamatujete si? Uklidněte se, Sif, vše je v pořádku. Teď běžte dolů do baru a připravte hostům snídaní.

Mě osobně by například velice mátló, že bych měl chystat snídaní pro hosty a přitom pomalu přicházel na to, že hotel má jen tři hosty: Doktora, Asgerda a mě, mě jako Sif. Vžíval jsem se trochu do Sifina rozpoložení. Rozhodně to nebylo lehké. Nyní jakoby na tomto místě byla a cítila, že ztratila manžela, muže, kterého nadevše milovala, protože poté, co od něj jako mladá odešla a strávila několik let o samotě, tak se k němu opět vrátila a záhy se oba shodli na sňatku. Sif také ví, že ji její muž velmi miluje, jenže najednou je prostě pryč, není tu. Ona je v nějakém hotelu, nechce vycházet ven, protože doktor jí řekl, ať se věnuje baru a ať třeba třídí a zapisuje, co vše je v baru a co v hotelu, ať prostě dělá inventář hotelu, protože starý se ztratil. Sif znala tak všechny místa v hotelu, veškeré skříně, veškeré zařízení, stoly a židle, koberce, potahy, lampy, veškeré drobnosti ve stolcích, veškeré nedopité zbytky v několika lahvích, docházející sušená zelenina v kuchyňce, spousta informací o elektřině a rozvodech v hotelu (doktor potřeboval Sif zaměstnat alespoň na další dny, proto ji pověřil i inventurou v plánech hotelu, které náhodou našel v horní kanceláři, kterou zamykal. Byly to také jediné plány v hotelu, protože veškeré jiné plány a mapy, zobrazující jiné místo než hotel, doktor raději odstranil, aby Sif jejich nález nerozrušil). Sif ale chodila po hotelu a vyhlížela ven, přestože spoustu oken doktor zatemnil, ale pak si zas řekl, že není důvod Sif nezavést na zahradu, ukázat jí altán a pak i pozvat pár hostů, aby se jí to celé nepříšlo tak tajemné a nepochopitelné. Tohle všechno, jako správný doktor, přestože jeho lékařská praxe byla prachbídná, to vše činil doktor pro Sif, aby ji uchránil naprostému šoku, zhroucení, jaké by nastalo, vyjevil-li by před ní byť i jen přibližný stav věci, skutečnosti třeba ne zcela věrný, ale přeci jen reálnější obraz toho, co se odehrává.

Přerušil jsem opět mlčení. Asgerd byl v podstatě nemluvný, ale zeptal-li se ho někdo na něco věcného, tak dokázal i sáhodlouze vyprávět, přestože se pak zas zarazil, že už možná mluvil příliš a ztichl, ponořivši se opět v mlčení. Zeptal jsem se Asgerda zcela prostě:

- Jak dlouho jste jezdili s doktorem s proviantem?

Ptal jsem se trochu zálučně, to vím, protože sám jsem ten čas nedokázal určit. Ale nyní jsem se ptal na jeho délku, protože jsem tušil, že právě v tom vězí další cenná informace. Asgerd s pak po malé chvíli mlčení, následující po mé otázce a doprovobené výrazem tváře v soustředění, rozhovořil:

- Víte, to byla i pro nás oba dost nejasná doba. Já sám to nyní nedokážu určit. Víím, že jsem jezdil s proviantem. Snad dlouho, snad to byly týdny, snad jenom jeden den, snad jenom pár hodin, možná to byl jenom záblesk, opravdu nevím. Víím, že jsme jezdili kolem všech ostrovů, zajížděli i do fjordů, že jsem si jednou za čas objednával krátké i tlustší doutníky od jednoho jiného kormidelníka v Mundheimu. Ten kormidelník jezdil s trajektem a nadával na cestující. Přál si jednou mít vlastní loď, žádné cestující, kartony koňaku a doutníků a brázdit fjordy skrz naskrz. Pak už se mi zdá celé to údobí prostě a jednoduše jen matné. Byli jsme s doktorem na malém parníku, jezdili jsme pak jen kolem Askøy, víc tady u severu a u Herdly a do toho jsme samozřejmě začali pravidelně docházet do Valhally, kde začínal mít doktor sezení, či spíš to chodil obzírát, aby věděl, do čeho jde. Trávili jsme tam noci a ráno zas na bafajícím parníku, vstali, byli několikrát za Vámi, dali Vám také něco k pití i krabici krátkých doutníků, brazilské to byli, že? Pamatuji si dobře ten tištěný motiv loď na viku, podobné k nim byli i sirky, že? Vy jste tenkrát zaplatil, byly to poslední peníze, ještě jednu bankovku mám, přestože doktor jednu

spálil a zbytek vyhodil, já si jednu schoval, mám ji nahoře v šufletu. Je to taková slabost, schoval jsem si něco z toho, jak se říká, „starého světa“.

No, ale pak už jsme byli plně zaměstnáni přípravou na ragnarök, nebo tedy na ono jedno velké sezení před ragnarökem...

- Tak nám aspoň prosím Asgerde naznačte, jak vše na onom sezení probíhalo. Jak to dopadlo, to tuším snad správně: lépe už to ani dopadnout nemohlo. Díl náhody téměř stoprocentní.

- No, náhody, nepodceňoval bych to. Přeci jen byli pak všichni dost rozzuřeni, když si představili, že by jim jeden ostrov nepatřil, a tak bylo nutno vážít každé slovo, ale prostě jsme to uhájili. Tedy – uhájil to doktor, já to spíše ustál.

Tisíc mužů proti Askøy.

Bez doktora a jeho výřečnosti bych to nezvládl.

To jsem si hned připomněl, co prohlásil doktor:

- Tisíc mužů proti Askøy.

Bez Asgerda a jeho mlčenlivosti bych to nezvládl.

Doktorovo vyprávění / očekávání

Je už k večeru, sedíme se Sif a Asgerdem v baru. Na těch vysokých židličkách.

Sif nalila asi počtvrté či páté za ten možná osmý den, nepočítaje, kdy jsem naléval já. Samozřejmě: lahev s žluto-červenou etiketou.

Dřív, než doktor otevře své dvanáct let staré víno.

Čas návštěvy se blížil a doktor sešel dolů mezi nás. Privítali jsme se. Prospal se, zacvičil si, je v dobré náladě a vidouc nás, musel poznamenat, jak je rád, že jsme klidní a doufá, že jsme se bez něj zatím dobře bavili a zdalipak se na něho nezlobíme za jeho někdy ne zcela taktí postupy, jakými nás dostal na toto místo. Slíbil brzké vysvětlení, protože bezpochyby zpozoroval hlavně rozčarování u Sif a nakonec i u mne. Pozoroval jsem ho trochu přimhuřoval obočí. Zdálo se, že doktor nyní zcela odložil svou roli a zároveň ji hájil, poněvadž jinak ani činit nemohl. Věděli jsme všichni, že takové počínání se může někdy snadno dostat až na hranici s nepřesvědčivostí. Doktor zcela přiznával, že hrál a bude i nadále hrát tuto i jemu poněkud cizí roli, ale zkrátka je to potřeba, chceme-li zůstat na Herdle v klidu a uchránění od okolí.

- Vše bude dále ozejměno

Znal jsem tuto větu. Byla to častá věta v kartografickém úřadě. 75. patro, přijímací sál. Vybavoval jsem si ho nyní až příliš dobře. Jen jsem zkrátka neznal město. Možná to byla opravdu Paříž. Možná onen úřad byl opravdu v Paříži. Ale co si s tím počít, když vím z oněch, jak označil Asgerd, nejcenějších informačních zdrojů, že nikdy neexistovala žádná Paříž ? To byla jedna z prvních věcí, co mě na posledním tajném plánu zarazila. Co to je za hloupost ? Je to chyba, překlep ? Nikdo mi na to tenkrát nic neřekl. Taky jsem se na nic víc neptal. Již mapy a texty před oním konečným, posledním dokumentem byly stále podivnější, ale pořád byly reálné: vždy jsem v nich rozpoznal nějaké konkrétní místo. Nechápal jsem to a neptal jsem se. Tak jsem chodil pravouhle síti ulic, vytvářel pravidelnou trasu, chodil do jednoho dvou barů, četl nějaké noviny, koupil si krátké doutníky, jednou levný třtinový rum. Ano, i já jsem se rozvzpomínal. Byla to také buď dlouhá doba, nebo několik týdnů, několik hodin, snad jenom mžik, teď už to neurčím.

Kartografické údaje mi však zůstaly v hlavě, pouze v době „po událostech s Paříží“, což mohl být klidně i jen krycí, matoucí, nepravý název té doby, pouze v té době jsem si ze své práce vybavoval minimum, nevzpomínal si na přesné znění závěrečného textu, kontury přiložené mapy byly jen hrubé. Neučinil jsem si ani nákres a ani jsem k tomu neměl prostředky. Nepřišlo mi to na mysl. Byl jsem na té pláži, odkázaný sobě a moři. Měl jsem věřit tomu, kde jsem, nebo propadnout panice? Oboje by vyšlo nastejno. Byly to možná děsné chvíle, moře studené a já drkotal zubama, člověk by řekl: Dost horké chvíle, pokud by to ale nebylo v klimatickém pásmu, kde se člověk třese napůl zimou, napůl strachem, všude mlha, prostě absolutní, pomyslný sever. Přitom to jistě bylo na Askøy nebo možná pak už jen na Herdle, to ano, ale prostě jen jinak, ten ostrov se měnil, něco se dělo. Teď už tu stojíme všichni nohama pevně na zemi, můžeme si být jisti, že jsme na onom správném ostrově, na onom správném kousku souše. A že jsou i všude v okolí ostatní, o kterých nevíme, ale jejichž polohu dokážeme snad se vzájemnou pomocí určit. Všechny tyto myšlenky utěšovaly, snad je na nich něco opravdu skutečného.

Doktor prohlásil:

- Už brzy přijdou. Chodí většinou přesně.

Ano, očekávala se návštěva. Jistě rádi uvidíme někoho dalšího. Na to jsme oba se Sif horlivě přikývli.

- Sif, vy už některé z nich znáte, že? Dnes tedy přijdou ještě někteří další. Pomalu se tu možná i někteří z nich ubytují, víte, takže konec samoty, už tu budete mít společnost a ne jen mě a Asgerda, kteří byli stále mimo hotel. Nebudu vás už zaměstnávat inventářem hotelu ani výpisy starých účtů. Nezlobte se na mne prosím pro toto menší divadlo, ale musíte uznat, že jinak by Vaše myšlenky cestovaly asi dál, než k prahu hotelu a inventářním číslicím. Jsem rád a jsem na Vás téměř pyšný, jak dobře jste si vedla. Byla to z mé strany kolikrát manipulace, ano, i s Vámi, ale bylo ji nutné. No, brzy otevřeme ony stará vína a sedneme si.

Viděl jste, kolik je tu lahví vašeho oblíbeného pití? A krátké doutníky, takové, jaké jsme vám přivezli až na břeh. Projdeme se po okolí, možná někde zahlédnete svůj srub...

Musel jsem dodat, že mě to ani neláká.

Seděli jsme my čtyři v baru, oddáni nečinnosti jako dosud. Doktor prohlásil:

- Tak možná dáme ven několik židlí navíc k altánu, trochu to tam poklidíme, co říkáte?

Činnost, která měla tolik společného se starými gesty pro nás byla osvěžující. Vytáhnout na zahradu několik stolů a židlí, zamést trochu v altánu, sehnat ještě několik dek, pěkné ubrusy, vyrovnat na jeden stůl lahve a sklenky, něco malého k občerstvení (Sif se rozhodla udělat několik táců výborných toastů), přitom si prozpěvovat, Sif si prozpěvovala nějaké severské písničky a já jsem ty melodie poznával. Melodie, zpívané tu noc, co jsme pili ve vesnici Skansen v té krčmě, plné rostlých chlapů a slavicích blížící se zasedání. Pobrukoval si doktor i Asgerd, vázání společnými vzpomínkami. Bylo tu očekávání, z těch druhů očekávání to příjemnější. Také jsem si říkal, že někdo musí uvítat hosty.

Tisíc mužů proti Askøy / Návštěva.

Altán byl poklizený, vše urovnané. Seděl jsem a pozoroval slunce, jak se sklání k obzoru ale nezapadá. Bylo období jasnějších nocí, ne tak dlouhé, jako úplně na severu, ale přeci jen znatelné.

Doktor podal návrh:

- Máme ještě chvíli do jejich příchodu, můžeme se projít po okolí, prohlédnout si ostrov. Můžeme hostům vyjít naproti, co říkáte?

Samozřejmě jsme všichni byli pro. Chtěl jsem se tolik podívat po ostrově, teď, když už jsem se zbavil rozespalosti a ujasnil si tvar ostrova v paměti. Chtěl jsem zjistit, zda souhlasí.

- Půjdem jim naproti a pak se sem vrátíme, že?

Byli jsme malá skupina, která opustila společně zahradu. Pozoroval jsem horizont, kde jsem za stromy tušil moře. Vyšli jsme do mírného kopce a za stromy skutečně byl jasný pruh moře, nyní navíc ozářeného pomalu červenajícím se sluncem. Od moře vál silný vítr, kterého byl hotel v mírném dolíku a stromy uchráněn. Tak i monotónní šumění zde bylo daleko víc slyšitelné.

Šli jsme pomalu a mlčky.

- Chcete se jít podívat na pláž?, zeptal se doktor opatrně směrem ke mně.

Neviděl jsem důvod, proč nejít, jen jsem se trochu obával svých vzpomínek. Ale nebyl jsem sám a navíc – už to prostě nebude to samé místo. Podíval jsem se na Sif. Byla zamyšlená a vypadala nějak smutně. Měla mírně pokrčené ústa. Dodávalo jí to stejného výrazu, jako její sestře, jako Ives. Nebyly si zase až tak podobné v tváři, ale až teď, spatříc koutky jejich úst, jsem viděl ženu v mnohém připomínající Ives. Vida, byly to pravé sestry.

- Ano, pojďme prosím k moři, pronesla tichým hlasem Sif.

Obcházel jsem stromy, smíšené borovice a jasany, jasany, které byly pro tuto zemi stromem téměř národním a které daly taktéž název ostrovu, který se rozkládal za našimi zády: Ask – Askøy. Před námi se rozprostřela širá zelená pláň, velké nížinné území, jež bylo na obou koncích ohraničeno mořem. O několik metrů vystupoval veliký travnatý plac na hladinu moře. Chráněná oblast, na níž odpočívá jedno údobí roku mnoho tažných ptáků.

- Doktore, neuspěl jste tedy se svou obranou celého Askøy, ale zůstal nám tento drahocný kousek země. Askøy byl příliš veliký ostrov k záchraně?

Doktor se na mě pozorně podíval:

- Víte, snad ne ani příliš veliký, ale zkrátka příliš nápadný. I všechny ostrovy kolem. Ale Herdla se mi zdála pak už daleko méně nápadná a sázel jsem na různé drobnosti, kterými bych tento ostrůvek učinil pro Valhallany aspoň nějak posvátným. Mluvil jsem o starém Vikingském osídlení, uctíváním místa blízko bývalého dřevěného kostela, nyní zde stojí onen bílý, támhle za stromy jde trochu vidět, je na malém kopci. Sázel jsem i na tuto širou pláň, kde odpočívají tažní ptáci. Učinil jsem tento ostrov v očích Valhallanů téměř bezvýznamný jako vlastnictví, ale významný jako místo, hodné zachování. Vylíčil jsem jim ostrov, kde zůstává duch jejich předků a kde odpočívají rackové a husy, z nichž mnozí můžou být posly jejich spřízněných bohů a kde rostou květiny, které jsou velmi vzácné a taktéž, jak jinak, posvátné. Byly to malé lži a polopravdy z nutnosti. Byli už značně opilí,

zatímco já mnoho z medoviny a pálenky vyléval nenápadně pod stůl, kde ji chlemtali z misek žízňiví psi. Nepřál bych nikomu nic takového. Podívejte se: My už s tím teď nemáme nic společného, jejich touha po boji je tak i tak sama zahubí. Je přirozené, že se bojovníci Valhally a všichni bohové, obři a veškeré postavy místní mytologie velmi zajímali o změny, které nastaly v našem světě. Není se jim co divit, že chtěli do svého posledního souboje zatáhnou všechno a všechny. Celou dobu čekal rod Vanů a Ásů na tyhle chvíle. Ragnarök je v severské mytologii posledním velkým soubojem, soumrakem bohů, ale s tím my nemáme už nic společného. Oni se možná už teď, na věky věků, navzájem porážejí před závěrečným koncem, ale ať si. Nám zbývá pouze přerušit fyzické pouto s pevninou a skrýt ostrov v nedohledném území oceánu. K tomu dojde dnešní podvečer. Až padne most, můžeme klidně zapomenout Vy i já, že jsme se kdy setkali s kýmkoli ze světa, který leží zcela mimo náš svět hmatatelný. Vrací se nám pomalu cit do rukou a do nohou a my cítíme, že náš ostrov, můžeme ho tak nazývat, byl znovu po všech změnách vystavěn a bude mít svůj vlastní osud, nezávislý na pevnině.

A stejně tak je všude kolem i spousta jiných míst, která jsou nyní obdobně chráněna, ale na která nemusíme my nikdy narazit, protože jsou chráněna jinak a budou se měnit jinak. Vy jste měl možnost vidět poslední záznamy a také proto jsem se rozhodl Vás sem přivést. Využil jsem toho, že jsem měl dočasně takovou schopnost. Všechno se dělo buď tak rychle nebo naopak tak pomalu. Z toho ona časová nejasnost. Vzpomněl jsem si totiž, jak jste mi tenkrát v baru vyprávěl o své práci a pak jsem také poznal, že Vaše touha je schopna vás sem přivést, protože jste se setkal s Ives. Stejně tak i zde Sif byla vytržena ze svého štěstí jen proto, že jí toto štěstí stále náleželo, alespoň podle severských pověstí a její manžel je mužem, který, taktéž v severských příbězích, vládl silou, kterou bychom mohli potřebovat. Všechny Vás spojovalo toto místo a tak se jevil plán reálnější, než kdyby člověk stavěl na ničem. Vy a Ives jako dva, kteří se čirou náhodou setkali noc před všemi změnami a kteří byli poutáni ke starému světu očekáváním nějaké příležitosti a Sif se svým mužem jako pár, který má alespoň jmény něco společného se světem Valhallanů a pomůže mě a Asgerdovi vyjednávat. A konečně jsem rád, že jsem se potkal Asgerde s Vámi, protože Vaše schopnost mlčenlivosti byla neméně důležitá k mé upovídání. Jsem rád, že jsme jezdili jednu dobu s proviantem, jako jsem jezdíval zamlada. Opustili jsme Mundheim, kde jsme se před tolika lety potkali a vyrazili na sever k Askøy a pak ještě severněji sem na Herdalu, abychom tento severní směr dodržovali i nadále...

Na to se Asgerd usmál a poděkoval. Já a Sif zůstávali mlčenliví, vděční, ale přeci jen oddání vlastním myšlenkám. Toto byla doktorova řeč, která ozřejmila dění na Herdle. Víc jsme pak už nikdo nic neřekli a když jsme došli na pláž, dívali jsme se mlčky do vln a každý si přemýšlel o svém.

Setkání/ odpoutání

Vyhlíželi jsme hosty. Měli to být další, jejichž situace byla tolik podobná situaci naší. Doktor už před nějakým časem objevil ještě náhodně několik lidí z trajektu v Hardangerfjordu. Dva mladí hudebníci, kteří studovali v Bergenu a dvě dívky, které zamýšlely vydat se jim naproti z Askøy do Bergenského přístavu. Starý profesor literatury původem z Kinsarviku, který přednášel severskou literaturu a etnologii na univerzitě v Oslu, jeho žena, která přes léto pobývala v okrajové čtvrti Kleppestu. Manželský pár

s dvěma malými dcerkami, otec vracející se z dalekého města na víkend domů, ujišťující vždy svou ženu, že už je to naposled, co odjíždí tak daleko. A ještě pár dalších, se kterými jsme se měli vbrzku poznat.

Směrem od pláže jsme se vydali oklikou kolem skalnatější části Herdly, kde se stromy svažovaly k útesům, o které se rozbíjely vlny moře. Vzdálili jsme se od břehu a sešli na cestu, vedoucí k bílému kostelíku.

V dále jsme rozpoznávali skupinu postav, jdoucí po cestě naším směrem.

- Vida, támhle jsou, oznámil po dlouhém mlčení zase doktor a zamával na skupinu před námi. Mávali jsme také. Já a Sif jsme byli celí rozechvělí. Skupinka čítala dvanáct lidí. Blížili jsme se a už bylo možné rozeznávat tváře. Cesta vedla od lesa a usedlostí ke kostelu a k mostu. Byli jsme na vyvýšeném bodě ostrova a všechno viděli jak na dlani. Kolkolem moře.

Mezi tvářemi jsem spatřil Ives.

Sif mezi ostatními poznala svého muže.

Sif se rozeběhla naproti svému muži, rozhazovala rukama a volala naň.

Já jsem vykročil vpřed naproti Ives.

Sif a její muž byli pevně sevřeni a nikdo je nechtěl rušit v jejich shledání.

Shledání, obětí, ujišťování.

Já jsem se přivítal s Ives. Stiskl jsem jí ruku a políbil ji na obě tváře.

Po chvíli se Sif odpoutala od muže a přivítala se vřele i se svojí sestrou Ives.

Byly to pravé sestry.

Pozdravil jsem se s manželem Sif.

Pozdravil jsem se i s ostatními, kteří nám také tiskli ruce či vyměnili krátké polibky.

Shledání, radost ze shledání, živý hovor, náhle rušno.

Na tichém ostrově se začíná něco odehrávat.

Mohl bych zde vyprávění skončit, uzavřené shledáním, jaké bezpochyby patří ke snu o těsném úniku a třeba i ke snu o severu. Věci by se dál vyvíjely po svém. Po této světlé noci by vedl ostrov nerušeně dál své dny. Objevili by se v brzku jistě i další noví příchozí, odkudkoliv.

Naše skupina, navzájem si vyprávějíc své příběhy se odebrala k hotelu. Dobré jídlo a pití, otevření dvanáct let starého vína i dalších, pronášení přípitků, cinknutí sklenek, družné rozhovory, trocha hudby a tance, konec osamělosti v podivném, na sever snad trochu netypickém hotelu. Procházky po zahradě a okolí v párech. Přimknuti k sobě ve vyprávění.

A někdy později ve světlé noci či snad již jitru se odebrali k mostu, který spojuje Herdalu s Askøy. Manžel Sif si někde sehnal kladivo, aby se zavděčil svému jménu, jaké mu náleželo po boku Sif ve staré severské báji. Ale naposled. Sešli jsme se pod pilíři mostu, který se klenul od Herdly k Askøy. Doktor pronesl krátkou řeč: Poslední, co nás váže k pevnině - Tento most byl vztahem k uplynulému. Proto do něj Sifin muž několikrát udeřil kladivem a most se pomalu složil do vln moře. Naproti na tmavém Askøy bylo vidět skalnaté útesy, vyvyšující se kopce, borovice a zvláště jasany, které propůjčily ostrovu jméno. Bylo vidět i domky Skansenu. Sif a její muž tiše vzpomínali, protože na protějším břehu viděli v dálce i svůj dům. Já a Ives jsme také vzpomínali, ale doposud

nebyly naše společné vzpomínky tak hluboké. Mohl jsem pouze doufat, že se na tomto místě vytvoří. Znovu, od nuly, tak jako budoucí mapy. Jen toto společné sdílení se nedalo vůbec plánovat. Nemohl jsem se držet ani žádného matného textu a plánu, který by byl v mé paměti před shledáním s Ives. Zde jsou mé kartografické údaje a paměť nepoužitelné.

Most se rozplynul ve vlnách moře. Kdykoli budeme moci navázat vztah k nějaké jiné pevnině, bude-li k tomu v budoucnu příležitost. Vrátili jsme se do hotelu, loučili se, přáli si dobré jitro, všichni do jednoho unavení a rozespalí.

Až se zítra ráno probereme po této světlé noci a jitru, pravděpodobně už nezahlédneme pevninu. Askøy již nebude existovat. Nebudou zde ani okolní ostrovy Meland, Sæbø, Hjelme. Nebude tu ani potuchy po bývalých městech, po bývalém uspořádání cest, po pravidelném pohybu. Ostrov bude skryt v širém oceánu, čekajíc na vhodnou příležitost, aby se opět ocitl blízko nějaké nové, ve staré mapě nenalezitelné pevnině. Nové mapy se teprve sestavují, je však těžké je porovnávat. Náš ostrov nemusí být zanesen v jakékoli jiné mapě, jaká může vznikat na jiných místech, kde se situace odehrála naprosto stejně. Čas je bezbřehý jako okolní moře. Zatím je tato izolace od okolí, existuje-li nějaké okolí a existuje-li vůbec izolace, výhodná jak pro nás, tak pro ostrov. Přilétají však tažní ptáci s novými zprávami, takže přeci jen se i někde jinde za obzorem něco podobného odehrává.

Občas se probudím a ještě když ostatní spí, vyjdu z hotelu ven na pobřeží a vyhlížím, zda se někde v dálce neobjeví pevnina. Noci opět tmavnou a při rozbřesku běžím po pláži a rozhazuji rukama. Jako za prvních dnů na Askøy, když slunce vysvitlo zpod mraku. A pak sedím a upírám oči do vln.

Vyhlížím, jestli se někde na obzoru neobjeví nějaké nové Askøy.

květen – srpen 2003

Poznámky:

str. 6 – ...místa, kde se skrývají příležitosti. – *Martin Walsser: Spoluúčast při mém konci – Povinnost ve Stuttgartu, Odeon 1972*

str. 6 - ...nikdy nepracujte – *Ne travaillez jamais, Situationist international, nápis na zdi Rue de La Seine, 1953*

str. 7 - ...Mapa dříve odrážela teritorium, nyní teritorium vytváří...)

Bauman, Zygmunt : Globalizace, kap. Nestálé teritorium, Mladá fronta Praha 2000

str. 9 - ...V téhle pravidelné síti ulic se pohybují v pravidelném čtyřúhelníku. Je neuvěřitelné, jak je možné žít takový život... *původně: sociologická studie o „omezenosti skutečné Paříže, v níž každý člověk žije“*. *Jeden z grafů zachycoval pohyb jedné studentky v průběhu celého roku. Trasa její cesty s menšími odchylkami opisuje trojúhelník, jehož vrcholy tvoří její byt, škola politických věd a dům učitele hry na klavír. To byl podle Guy Deborda, hlavního představitele Situationist International příklad „moderní poezie, schopné vyvolat vášnivé citové reakce – v tomto případě nad tím, že je možné žít takovým způsobem.“ zdroj: Marcus, Greil : Stopy rtěnky – „tajná historie dvacátého století“, Votobia, Olomouc 1998, s. 342*

str. 12 - ...Nálada vzpomínky na statek a jeho obyvatele, okolí statku...
Peter Weiss: Stín vozkova těla, Odeon 1967

str. 12 - ...Chodce na ulici: další vzpomínka na další text...
Peter Weiss: Rozhovor tří chodců, Odeon 1971

str. 18, 27 a dále – Ragnarök – v severské mytologii konečný boj bohů s jejich nepřáteli, zánik světa. Stvořený svět je předurčen k zániku, tato katastrofa je nevyhnutelná, je jí však připisován očistný účinek. Po válkách a usmíření mezi dvěma rody severských bohů, Ásů a Vanů prorokuje vědma naplnění osudu bohů. Tím je ragnarök, někdy označován jako „soumrak bohů“. V ragnaröku bude kromě bohů zničena i celá příroda (klimatickou katastrofou). Zima Fimbul („zhoubná zima“), v níž panuje ledový chlad a víchry trvá tři roky. Hory se zřítí a propadnou do oceánu. Had Midgard, obepínající celé mořské dno, vystoupí z moře. Most Bifröst mezi Midgardem (svět lidí, tj. místo mezi světem bohů a říší mrtvých) a Ásgardem (domov rodu Ásů, severské sídlo bohů) se zřítí, protože Surt, vládce obrů ohně po něm pojedou se svým vojskem. Strážce mostu Heimdall („který osvětluje svět“ zatroubí na roh, aby povolal všechny Ásy a reky do boje.

V ragnaröku na poli Vigrid proběhne šestice závěrečných bojů: Obři z jinovatky nastoupí na „lodě z nehtů“ Naglfar, nepřátelské vojsko, čítající Lokiho, vlka Fenriho a

hada Midgarda dorazí na válečné pole postavit se bohům, které vede Ódin. Tento hlavní severský bůh v prvním boji s vlkem Fenrim padne. Thor a had Midgard se utkají, had je zabit, Thor umírá zasažen jeho jedem. Oblíbenec bohů Frey padne v boji se Surtem. Heimdall a Loki ztělesňují boj dvou živlů, deště a ohně, tedy se oba navzájem zahubí. Pátý boj je mezi Týrem (bůh války a shromáždění) a podsvětním psem Garmem, v šestém, závěrečném boji pomstí Vídar, Ódinův mlčenlivý syn, smrt svého otce na vlku Fenrim.

Po bojích roznítí Surt zkázonosný oheň Surtalogi a celý svět spálí. Ragnarök ovšem neznamená definitivní konec. Z moře se však zvedne nová země, nad níž se klene nové nebe. Ve větvích starého stromu jasanu přežil katastrofu jediný lidský pár, nové pokolení může být založeno. Na Idské pláni („zářící rovina“) na místě dřívějšího Ásgardu se setkávají noví bohové. Obyvatelé nebe a země žijí v harmonii, panuje věčný mír.

Zdroj: *Libuše Spáčilová, Maria Wolfová: Germánská mytologie, Votobia 1996*